

ŠVEICARIJOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Neperiodinis leidinys Nr. 17 (24).

1951-1953 metais išleisti 7 numeriai. Laikraštis atgaivintas 2001 metais.

2010 metų gruodis

TURINYS

Ambasados naujienos

Prisistato 2
Virginija Umbrasienė

Šventės

Advento šventė Berne 3
Joninės Lozanoje 4

Bendruomenės projektai

Juozas Eretas - 6
Tūkstantmečio šveicaras 9
Lietuvos poetai Ženevoje

Iš bendruomenės gyvenimo

Lituanistinių darželių ir 10
mokyklėlių naujienos
Bazelio knygų klubas 12
Berno lietuviai 12

Šveicarija ir Lietuva: sąsajos

Kuriame Lietuvos įvaizdį 13
Maironio memor. lenta 14
traukia lietuvius į Megeną

Šveicarija ir Lietuva: likimo vingiai

Paveikslas grįžo į Berną 17
Ūkio šeiminkė - lietuvaite 18
O. Grigaitė ir Šveicarija 19
Poeto E. Ališankos viešnagė 20
Šveicarijoje
Garbačiauskai - Lietuvos 21
sporto pradininkai
Dr. Dargužas grįžo tėviškėn 23

In Memoriam

Atsisveikiname su kunigu 24
J. Juraičiu

Lietuviai pasaulyje 25

Pasaulis apie Lietuvą 26

Anonsai, sveikinimai 26

Skelbimai, adresai 27

Advento šventėje - žvakių liejimo rekordas ir kalėdiniai stebuklai

ILONA KATKIENĖ

Žiemišką ir snieguotą pirmąjį gruodžio savaitgalį visoje Šveicarijoje klajojo šv. Nikolai ir Samiklausai, Šmucliai ir asilėliai, nešini riešutų bei mandarinų maišeliais. Į kelią leidosi ir lietuviškas Kalėdų senis. Lydimas dviejų žavių nykštukių, ši šeštadienį jis atkeliavo į tradicinę Šveicarijos lietuvių advento šventę sostinėje Berne ir visą salę įtraukė į stebuklingą kalėdinį vaidinimą.

Tęsinys 3 psl.

Kalėdinis sveikinimas

Sveikiname visus Šveicarijos lietuvius, jų artimuosius, draugus ir bičiulius, o taip pat visus „Šveicarijos lietuvių žinių“ skaitytojus su artėjančiomis šv. Kalėdomis ir Naujaisiais 2011 metais!

Advento laikas ir artėjanti metų pabaiga priverčia mus atsigręžti į praėjusius metus, įvertinti sėkmes ir nesėkmes, kasdieninio triūso prasmę ir vertę. Tuo pačiu, tai slenkstis į rytojų, viltį ir galimybę viską pradėti iš naujo.

Gyvenant už Lietuvos ribų, toli nuo Tėvynės ir savųjų, šis laikas dažnai mus sugrąžina į tėviškę ir

į vaikystę. Suvokiame, kad laisvė yra apipinta pareiga - pareiga išlikti lietuviu, pasitarnauti savajai tautai, jos dabarčiai ir ateičiai. Suvokiame, kad mūsų atrama yra tapatybė, kalba, susitelkimas ir vienybė.

Tegul ateinantys metai būna dosnūs gražiais darbais, turtingi sėkme, kupini darnaus bendravimo ir naujų kūrybingų idėjų. Telydi Jus džiaugsmas, laimė ir santarvė.

Gražių Švenčių Jums
ir Jūsų artimiesiems,
ŠLB valdyba

Susipažinkite - Virginija Umbrasienė

Mieli lietuviai ir lietuvės, vasaros pabaigoje, kai pradėjau darbą Lietuvos Respublikos ambasadoje Berne kaip laikinoji reikalų patikėtinė, tapau viena iš jūsų, Šveicarijoje gyvenančių lietuvių, nors ir labai laikina, nors ir turinti tam tikrus specifinius saitų ir įgaliojimus.

Svarbiausias įgaliojantis saitas yra tas, kad Lietuvos valstybė man suteikė didžiulį pasitikėjimo kreditą ir tuo pačiu atsakomybę būti Jos atstove, matyti, girdėti, jausti, o taip pat ir perduoti į Tėvynę tai, kas Šveicarijoje geriausia: tiesioginės demokratijos, neabejingo neutralumo, pavienio asmens atsakomybės ir piliečio aktyvaus buvimo valstybėje patirtį. Tuo pačiu įpareigojo garsinti Lietuvos vardą, tiesti tiltus tarp Lietuvos ir Šveicarijos.

Tokią pačią tautos ir Lietuvos valstybės pasitikėjimo jumis, piliečiais ir lietuvių tautos vaikais, „gerąją“ naštą nešate ir jūs, gyvendami ir dirbdami toli nuo gimtų namų, brolių ir seserų, tėvų ir senelių, sukūrę šeimas ir augindami vaikus daugiakultūrinėje terpėje. Tam tikra prasme, jei prisiminsite XX-o amžiaus pradžioje studijavusius ar Sovietų okupacijos pasekoje Šveicarijoje apsigy-

Lietuvos Respublikos Ambasados Šveicarijos Konfederacijoje laikinoji reikalų patikėtinė Virginija Umbrasienė

venusius lietuvių, atsakomybė už Lietuvos vardą, tautos ir valstybės ateitį jums tenka tikrai ne kiek nemažesnė nei man, deleguotai diplomatei. Ir nuveikėte jūs tikrai taip pat nemažai.

Ką turėčiau pasakyti apie save? Gimiau 1959 metais. Baigau Vilniaus universitetą, įgydama lietuvių kalbos ir literatūros filologijos specialybę. Specialybės pasirinkimas buvo labai apgalvotas ir sąmoningas, nes tais gūdžiais sovietizmo laikais, maniau, kad turiu siekti ne tik asmeninės profesinės patirties, bet ir surasti būdą, kaip prisidėti prie tautos išlikimo. Ilgai

dirbau Lietuvos Liaudies buities muziejuje. Lietuvos diplomatinėje tarnyboje pradėjau dirbti gana neseniai, 2001 metais.

Esu motina, užauginusi keturis vaikus, taip pat močiutė dviejų anūkų, kurių mažutėlių rankų apkabinimas nepaprastai džiugina širdį. Džiaugiuosi, kad jie gyvena nepriklausomoje Lietuvoje ir kurs jos ateitį.

Svarbiausia mano biografijoje yra tai, kad mano Tėvai ir Seneliai, kurie buvo paprasti vidurio Lietuvos ūkininkai, labai jau panašūs į Alpių slėniuose triūsiančius šveicarų, sąmoningai ugdė manyje meilę ir atsakomybę Tautai, Tėvynei ir žmogui, skiepijo orumą, ištikimybę aukščiausiomis vertybėms ir principams. Ir tai nebuvo vien žodžiai. Jie rodė pavyzdį savo gyvenimu.

... girdėjau, kad Alpių pievų žolynai labai panašūs į lietuviškųjų pievų. Ko gero, šveicariškas ir lietuviškas mentalitetas ne toks jau skirtingas, kaip iš pirmo žvilgsnio atrodo. Gal dėl to nuo seno dainose su ilgesiu minime aukštuosius kalnelius, o mirusiųjų sielos keliauja Anapilin, kuris įsikūręs ant aukšto, kokio Lietuvoje neteko regėti, kalno...

1991 m. sausio 13 diena tūkstantmetėje Lietuvos istorijoje išliks kaip simbolis pasiaukojimo, sutelkusio ne tik lietuvių tautą, bet ir visą Lietuvos visuomenę ginti valstybingumą ir valstybės nepriklausomybę, ženkla. Minėti šią dieną reikšia pagerbti kiekvieną paprastą Lietuvos žmogų, kuris mintimi, malda, ilgomis budėjimo valandomis apgynė Tėvynę. Tai reikšia nulenkti galvą ir išreikšti pagarbą tiems, kurie paaukojo gyvybę.

2011 m. sausio 14 d. 18.00 val. LR ambasada Berne kartu su ŠLB kviečia į 20-ųjų Sausio 13 metinių minėjimą. Minėjimas vyks LR ambasadoje Berne. Maloniai kviečiame registruotis iki sausio 10 d. el. paštu amb.ch@urm.lt arba tel. 031 352 52 90.

2011 m. balandžio 10 d. sukanka šimtas metų nuo vieno žymiausių Lietuvos kompozitoriaus ir dailininko M. K. Čiurlionio mirties. Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizaciją (UNESCO), pripažindama M.K. Čiurlionio kaip abstrakčios tapybos pradininko ir kompozitoriaus, universalumo, kultūrinio sinkretizmo skelbėjo indėlį į Europos kultūrą, šią sukaktį paskelbė kaip minėtiną datą.

Ta proga 2011 m. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena Šveicarijoje bus minima dviem M. K. Čiurlionio muzikos koncertais „Čiurlionio pasaulis“. M. K. Čiurlionio fortepijoninius kūrinius atliks proanūkis pianistas Rokas Zubovas. Sonata Zubovienė skaitys ištraukas iš laiškų ir dienoraščių.

2011 m. kovo 10 d. 18.30 val. minėjimas ir koncertas vyks Jungtinių Tautų rūmuose Ženevoje. Renginio organizatoriai: Lietuvos Respublikos nuolatinė atstovybė prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje. Norintys dalyvauti šiame renginyje registruojasi el. paštu info@lithuania-mission.ch arba tel: 022 748 2470 iki 2011 m. vasario 16d.

2011 m. kovo 11 d. 19.30 val. minėjimas ir koncertas vyks Yehudi Menuhino forume (Helvetiaplatz 6) Berne. Renginio organizatoriai: Lietuvos Respublikos ambasada Berne. Maloniai kviečiame registruotis el. paštu amb.ch@urm.lt iki 2011 m. vasario 20 d.

Advento šventė Berne

Galingais burtais jis užkerėjo susirinkusius tautiečius į medžius ir grybus, žalčius ir princeses, raganas ir netgi „žigulius“. Tautinių motyvų prisodrinta pasaka iki ašarų prajuokino tėvelius ir pralinksmo jų vaikučius.

Vaikučiai pademonstravo Kalėdų seneliui lietuviškos poezijos deklamavimo talentus bei kiekvienas sulaukė savo maišelio su karvutėmis, kregždutėmis, ananasais ir kitais lietuviškais saldumynais.

Nepaisant milžiniškos konkurencijos dėl kaimyninėje Vasario 16-osios gimnazijoje vykstančio A. Mamontovo koncerto, svečių susirinko daugiau nei šešios dešimtys. Ir netgi pavyko pasiekti ypatingo rekordo – išlieta kaip niekada daug kalėdinių žvakių. Nuostabiausi akis glостantys ir sielą šildantys meno kūriniai išvydo dienos šviesą jaučioje dirbtuvėlėje. Peršasi išvada, kad šįkart susirinko pačios meniškiausios bendruomenės sielos.

Stalai lūžo nuo pikantiškų ir saldžių gėrybių, o Jūratės U. medaus tortas, Lauros spurgos, Gitos aguonų tortas ir Sidonios bei Jogailės linksmi puošti meduoliai kėlė nesiliaujančius mažų ir didelių aikčiojimus.

Visą vakarą skambėjo Eglės ir Jono Voroneckų - kalėdų senelio ir nykštukės - gyvai atliekamos kalėdinės melodijos. Jiems gitara pritarė kita miela nykštukė - Ciuricho lituanistinio darželio vadovė Dalia Kosmačiauskienė.

„Šie kūrybingi Šveicarijos lietuviai – tikriausias kalėdinis stebuklas“, džiaugėsi šventės organizatorės ŠLB valdybietės Milda Matulaitytė Feldhausen ir Inga Belevičiūtė Buchs.

Ilonos Katkienės nuotraukos.

Redakatoriaus žodis

Vyr. redaktorė
VIRGINIJA
SIDERKEVIČIŪTĖ

Prabėgs keletas dienų ir užversime dar vienus metų puslapį. Trumpa šių metų Lietuvių Bendruomenės Šveicarijoje suvestinė galėtų būti tokia: puikiai pavykę tradicinės mūsų bendruomenės šventės – Vasario 16-oji, Joninės ir Adventas, nuostabus poezijos vakaras Ženevoje, Juozo Ereto atminimo įamžinimo renginys Bazelyje, 21 naujas narys bendruomenėje, lietuvių susitikimai ne tik Ciuriche, Ženevoje, bet ir Berne, nuo 8 iki 24 mažųjų išaugęs darželis „Pagrandukas“, atsikurianti lietuviška mokyklėlė „Lituanica“, dar vienas literatūros klubas...

Svarbus šių metų įvykis yra ir tai, kad Lietuvos Ambasada Šveicarijos Konfederacijoje Berne susilaukė naujos, labai energingos šeiminkės - laikinosios reikalų patikėtinės p. Virginijos Umbrasienės.

Mes, „Šveicarijos lietuvių Mžinių“ redkolegija, be galo džiaugiamės, kad vis daugiau bendruomenės narių rašo į mūsų laikraštį. Dėkojame už mus pasiekiančius straipsnius, laiškus ir komentarus. Dėkojame ir už išsakomą konstruktyvią kritiką, už kurios slypi noras matyti laikraštį įdomesnį ir patrauklesnį.

Kartu su Jumis, mielieji skaitytojai, norime pasidžiaugti, kad kitais metais „Šveicarijos lietuvių žinios“ švęs 10 metų jubiliejų. Iki šventinio susitikimo!

Joninės Lozanoje

arba kaip prancūzas vainikėlius iš ežero traukė

AUDRIUS
ALKAUSKAS

Turbūt nė vienos Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės šventės sėkmė taip mažai tepriklauso nuo organizatorių darbo, kaip tradicinių Joninių Lozanoje. Vasario 16-osios šventės pasisekimui gera organizacija – būtina. Tai svarbiausias mūsų renginys, į kurį ateina bendruomenės svečiai ir oficialūs asmenys. Tad viskas turi veikti kaip šveicariškas laikrodinis. Advento šventės sėkmę visų pirmausia lemia gausus vaikučių dalyvavimas. Jei jų bus, tai ir mamoms bei tėčiams bus džiaugsmas ruošti šitam žiemiškam mūsų pasibuvimui, tuomet ir dovanėles bus ūpas dovanoti, ir Kalėdų Senelis bus linksmesnis, ir šeimnininkės gardžiau pataisys. Tuo tarpu Joninėms daugiausia reikia tik vieno - gero oro. Reikia saulės, ir jei ji šviečia – viso kito būna su kaupu: mėlynas tyvuliuojantis ežeras, ošiantis miškelis, smalsūs besišypsantys praeiviai, iš visų šalies pakraščių suvažiuavę Šveicarijos lietuviai ir jų draugai. Kadangi 2010 m. birželio 26 d. rytas išaušo giedras, net neprasidėjus šventei mes, organizatoriai, žinojome – ir vėl Joninės pavyks kuo puikiausiai. Žinoma, taip ir buvo. Juolab kad ir organizatorių šiomet buvo visas gražus pulkelis: Arnas, Daiva, Ieva, Gabrielė, Gražvydas. Nors saulutės visi laukėme (ir sulaukėme), ji mums sukėlė ir netikėtų rūpesčių. Šventė turėjo prasidėti tik 15 val., bet iš patirties žinojome – tokią gražią dieną būtina užimti mūsų kasmetinę aikštelę nuo ankstyvaus ryto. Bet kiti poilsiautojai, irgi ne iš kelmo spirti, buvo dar ankstesni ir išsinešė iš aikštelės keletą didelių medinių stalų vos prašvitus. Sukome galvas,

kurgi turėsime visas lietuviškas lauktuves sukrauti. Bet čia suveikė lietuviškas solidarumas. Vienas kitas skambutis, vienas kitas paraginimas, ir tai iš vienos, tai iš kitos Lozanos pusės stalai buvo suvežti. Už tai nuoširdus ačiū Tikuišių šeimynai iš Prangins, Kupšiams iš Renens, taip pat kitiems šventės dalyviams, kurių per linskmų verpetą net vardai pasimiršo. Kai skanėstus ir lietuvišką alų (ačiū Vilmai iš Romont!) atsirado kur sudėti, visa kita ėjosi kaip sviestu patepta.

Šiomet, kaip ir praėjusius trejus metus, pas mus viešėjo Kauno Technologijos Universiteto folkloro ansamblio „Goštauta“ muzikantai. Šiomet pas mus atvažiavo net vienuolika goštautiečių! Tarp jų - ir ansamblio vadovė Justė bei jos sesuo Greta, abi antrąsyk prie Lemano krantų, ir Tomas, atvežęs visus tris ankstesnių metų bei vieną iš dviejų šiemetinių ekipažų. Bet dauguma goštautiečių mūsų šventėje lankėsi pirmą kartą – su armonika, smuiku, lietuviška dūda.. Šventės eiga – tradicinė. Nes kaipgi kitaip pati šventės tradicija išliktų? Šokome ratelį, ėjome pro vartus, prausėmės, dalinomės lietuviška duona ir alumi, trypėm liaudiškus šokius

(vaikučiai pabiručiai kaip visuomet irgi labai aktyviai įsitraukė į visus ritualus). Kai nešokom – žaidėm žaidimus, kai nežaidėm – su draugais kalbėjomės arba goštautiečių sutartinių klausėmės arba tiesiog stovėjome, sėdėjome poilsio minutę, džiaugėmės vasara.

Tradacijos tradicijom, tačiau, žinia, be naujovių visos šventės numirtų. Užteks - taip buvo nuspręsta - visą laiką vien tik Jonams, Jonėms, Janinoms ir Joanoms per šventę dėmesį rodyti ir tiek jiems vainikus ant galvos dėti. O kodėl gi mums neišsirinkus Jono ir Janinos tik vienai - šiai pačiai ilgiausiai metų dienai? Tik kaipgi iš daugiau nei šimto dvidešimties dalyvaujančių šventėje - jaunų ir senų - pasirinkti, kuris turi būti labiau pagerbtas? Betgi paprasta! Nejaugi tas, kuris nežino, kas yra kupolė, koks mūsų svečių iš Kauno folkloro grupės pavadinimas, koks Lemano ežero gylis arba koks yra didžiausias Šveicarijos kantonas, turi teisę vadintis Šveicarijos lietuvių Joninių Jonu arba Janina? Žinoma, kad ne. Tad tik viktorina galėjo mums tikruosius vardavininkus išrinkti. Susumavus rezultatus paaiškėjo, kad mūsų šventės Jonu tapo Sebastian Meylan, o Janina - ŠLB

Šventės vieta visuomet būna papuošta lietuviškomis trispalvėmis.

pirmininkė Jūratė Caspersen. Jie vieninteliai teisingai atsakė į visus aštuonis klausimus. Varduvinkai buvo kaipmat apdovanoti gražiais vainikais (sako, pynėje ir erškėčių pasitaikę – atsiprašom dėl to) ir pagerbti taip, kaip pagerbiami jubilatai – leidžiant jiems pajusti laisvą skrydį ir kritimą į tvirtų vyrų rankas – „vienas, du, trys, keturi...“

Pradėjus temti palydėjome saulę. Būrelis entuziastų, sustoję ratu, giedojo giesmes, grožėjosi kalnais ir ežeru, o merginos plukdė vainikėlius, kuriuos visus šiais metais iš vandens traukė vienas ir tas pats prancūzas Nicolas – o taip!.. Ir nors, tamsai tirštėjant, šventės aikštelė tuštėjo, patys ištvermingiausi Joninų-Rasų-Kupolinių mylėtojai iki pat paryčių bendravo susėdę aplink ugnelę.

Goštautiečių išpūdžiai po šventės

Kuo labiausiai įsiminė Šveicarijos lietuvių Joninės?

Justė („Goštautos“ vadovė, studijuoja etnologiją VDU): Tai buvo fantastiškas, jaukus pasibuvimas su savo kompanija, artimiau pabendravau su kiekvienu ansamblio nariu, geriau juos pažinau, džiaugiuosi tokia patirtimi. Labai gera buvo stebėti lietuvius, gyvenančius ne Lietuvoje – kaip jie noriai kartu dainavo, šoko, juokavo... Daugelis stengėsi aktyviai su mumis pabendrauti, klausinėjo apie šiandieninius Lietuvos reikalus, naujienas.

Tomas (KTU absolventas, šiuo metu dirba prie archeologinių kasinėjimų bei renginių organizatorių): Pirmiausia sužinojau, kad Šveicarijoje gyvena, dirba ir mokosi tikrai nemažai tautiečių. O įsiminė tuo, kad puoselėti lietuviškas tradicijas galima ir būnant toli nuo savo gimtinės.

Rūta (VDU absolventė, dirba psichologe mokykloje): Man, kaip dalyvavusiai pirmą kartą, labiausiai išpūdį padarė vieta. Kai sužinojau, jog šventė vyks parke prie ežero, man tai nuskambėjo kaip „misija neįmanoma“. Tačiau vieta buvo parinkta ištisai išpūdinga (tiesiog norisi ten pat sugrįžti dar kartą). Taip pat džiaugiausi, jog bešvenčiantys kitataučiai kaimy-

Gieda „Goštauta“

nai netrukdė. Dar džiaugiausi Šveicarijoje gyvenančių lietuvių noru dalyvauti šioje šventėje.

Saulius (informatikos mokytojas) ir **Dovilė** (architektė): Mes taip pat dalyvavome pirmą kartą, tad įsiminė parkas, kuriame visi švenčia kas ką nori tuo pat metu (čia gerąją prasmę, labai tolerantiška aplinka). Dėl vietos ypatumų kitoks ir šventės pobūdis – nėra tokio pasiruošimo šventei kaip Lietuvoje, kur būtinai reikia kalno, pastatyti vartus, stebules, apipinti juos vainikais. Tuo tarpu Lozanoje pati Rasų šventė labiau priklauso nuo kiekvieno vidinio nusiteikimo. Čia labai svarbus lietuviškumas, lietuvių bendruomenės susirinkimas.

Kokį išpūdį paliko Šveicarijos lietuvių bendruomenė?

Justė: Šie žmonės su ašaromis akyse gieda tautišką giesmę, kitas lietuviškas dainas... kaip gera tai stebėti. Man atrodo, kad bendruomenė yra labai artima, dažnai bendraujanti, jie moka bendrų dainų, šokių, žaidimų. Siunčiu nuoširdžius linkėjimus bendruomenės nariams – stiprybės, kantrybės jums, neužmirškite Lietuvos ir lietuvių Lietuvoje!

Tomas: Kiek teko susipažinti ir bendrauti – visi išsilavinę bei malonūs žmonės. Trumpai tariant – labai geras išpūdis. Esu labai dėkingas visiems už šiltus priėmimus ir dalyvavimą šventėje.

Rūta: Man buvo be galo džiugu, jog žmonės, dėl įvairiausių priežasčių, atsidūrę gana toli nuo

Lietuvos, stengiasi palaikyti ryšį su tuo kraštu, iš kurio yra kilę. Stebėjausi šių lietuvių veiklumu ir stipriu noru atvykti iš įvairiausių Šveicarijos kampelių, susiburti draugėn bei paminėti šią šventę. Džiaugiuosi jų motyvacija ir pasiryžimu nors kiek laiko pabūti kartu bei pasidalinti džiaugsmais ar rūpesčiais lietuvių kalba.

Saulius ir Dovilė: Pasirodė kad Šveicarijoje susirinkę protingi ir išsilavinę lietuviai. Tikrai maloni bendruomenė. Tik, kai pats esi Lietuvos gyventojas ir tradicijų gerbėjas, visad keista klausytis nostalgios gaidelės emigrantų balsuose – juk į Lietuvą visad galima grįžti. Žinoma, gyvenimai susiklosto skirtingai, be to ir siekiai būna skirtingi. Bet smagu, kad ir išvažiavę lietuviai savo krašto nepamiršta.

Ką vis dėlto turi Lietuva, ko neturi Šveicarija?

Justė: Lietuvoje man gera, nes eidama gatvę, girdžiu lietuviškai kalbančius žmones ir iki kito miesto nereikia taip ilgai važiuoti kaip Šveicarijoje. Lietuva yra šalis, kurioje aš gimiau, augau ir gyvenu, tuo tarpu Šveicarija yra mano svajonių šalis, kurią norisi dar ir dar kartą pamatyti, pažinti jos dingus kalnus, krioklius... Nors kita vertus, pabuvus Šveicarijoje ir vėl traukia Lietuvėn – namučio.

Tomas: Lietuvoje daugiau laukinės gamtos, miškų, ežerų, pelkių... Šveicarijoje viskas daug civilizuočiau ir labiau urbanizuota, tik keliaudamas kalnuose, pasijunti ištrūkęs į gamtą.

„Tūkstantmečio šveicaras“ pagerbtas ir įamžintas gimtajame Bazelyje

JŪRATĖ CASPERSEN

1 919 m. spalio 15 d. prof. dr. Juozas Eretas su misija atvyko į Kauną, o tą pačią dieną po 91 metų ši Lietuvos patriotą gimtajame Bazelio mieste pagerbė lietuviai, gyvenantys Šveicarijoje, Vokietijoje ir Lietuvoje, paženklindami jo gyvento namo sieną memorialine lenta, pagerbdami gimnaziją, menančią 20 metų darbą joje, aplankydami paskutinę jo amžinojo atilsio vietą Ryheno kapinėse.

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė, pasitelkusi šveicarų parlamentinės grupės ProBaltikum narius ir Bazelio miesto kantono vadovybę, 2010 m. spalio 15 d. surengė prof. dr. Juozo Ereto pagerbimo ir įamžinimo šventę. Joje dalyvavo trys Juozo Ereto vaikai (Joseph Ehret, Birutė Ehret ir Julia Koller-Ehret), vaikaičiai, giminės ir pažįstami, Bazelio miesto kantono vyriausybės atstovai, ProBaltikum atstovai, Šveicarijos - Baltijos šalių komiteto vadovybė, Lietuvos, Latvijos ir Estijos garbės konsulai Šveicarijoje, Lietuvos Misijos prie Jungtinių Tautų Organizacijos Ženevoje ambasadorius Jonas Rudalevičius, LR Ambasados Berne laikinoji reikalų patikėtinė Virginija Umbrasienė, Bazelio miesto ekonomikos mokslų krypties gimnazijos (kurioje J. Eretas išdirbo 20 metų) bendruomenė, svečiai iš Lietuvos, Vasario 16-osios gimnazijos Vokietijoje mokytojai, moksleiviai ir ateitininkai, Šveicarijos lietuvių bendruomenės nariai ir šveicarai draugai - apie 100 dalyvaujančių. Šventę organizavo ŠLB valdybos pirmininkė Jūratė Caspersen ir

ŠLB valdybos narė, atsakinga už kultūrinę veiklą bendruomenėje, Virginija Siderkevičiūtė.

Juozo Ereto duktė padėjo išrinkti namą atminimo lentai

Jauniausia prof. Juozo Ereto duktė Julia Koller-Ehret nuo pat pradžių talkino organizatorėms, suteikdama informaciją ir padėdama parinkti įamžinimo vietą.

1896 m. spalio 18 d., gimęs Eretui, jo tėvelių Ehret-Boos šeima gyveno Bazelyje, Karthausgasse Nr. 9, kur kartu buvo ir gyvenamasis namas, ir šeimos verslas - vyno parduotuvė. Tais pačiais metais šeima išsikėlė į pačią statytą namą Oetlingerstrasse Nr. 42. Čia prabėgo Juozo Ereto ir jo sesers Louise (Losch-Ehret) vaikystė ir jaunystė, iš čia Juozas vyko studijų į Berno, Lozanos ir Fribūro universitetus, iš čia jis išvyko į Lietuvą, čia jis pargrįždavo aplankyti savo mamos.

Šis namas tapo pirmuoju prieglobsčiu J. Eretui, kai jis, kartu su savo lietuve žmona Ona Jakaityte - Eretiene ir 5 vaikais, 1941 metais sugrįžo iš okupuotos Lietuvos. Šiame name jie gyveno trejus metus, jiems išsikėlus, namas šeimos nuosavybėje išbuvo iki 1994 metų.

Atminimo lentą prof. dr. Juozui Eretui atidengė LR ambasados Šveicarijoje laikinoji reikalų patikėtinė Virginija Umbrasienė. (M. Šmitienės nuotrauka)

Šiandieniniai namo šeimininkai (trys šeimos) yra meno pasaulio žmonės. Jie labai didžiuojasi, kad jų name gyveno tokia neeilinė asmenybė ir kad nuo šiol ji puoš atminimo lentą. Besiruošiant šventei, jie organizatorių paprašė Juozo Ereto gyvenimo ir veiklos aprašymų, kad galėtų besidominantiems praeiviams papasakoti, kuo gi šis bronzos išlietas žmogus ir dviem kalbomis paženklinta atminimo lenta, turi garbės kaboti ant jų namo. Eretų bute gyvenanti menininkė ponija H. Kramer per šventę net pakuždėjo: „Aš šituose namuose sulaukiu labai daug kūrybinio įkvėpimo. Dabar, manau, žinau, kas mane įkvepia“.

Atminimo lentoje, sukurtoje Lietuvos skulptoriaus Algirdo Boso iš Gargždų, Juozas Eretas įamžintas jaunas, pačiame jėgų žydėjime, toksai, kokį ir mena šio namo sienos.

Labiausiai šios atminimo lentos atsiradimu Bazelyje džiaugiamės mes, Šveicarijos lietuviai, nes tuo galime prof. dr. Juozui Eretui padėkoti už jo nuopelnus Lietuvai.

Po lentos atidengimo šventės dalyviai nuvyko į Ryheno kapines. Ten šeimos kape ilsisi prof. Joseph Ehret - Jakaitis, jo mama Caecilia Ehret-Boos, žmona Ona Jakaitytė – Eretienė ir dvi dukros Aldona Lange-Ehret ir Laisvutė Ehret.

Į kapines atvykusių tarpe buvo nemažai tokių, kurie prof. J. Ereto karstą, apsupatą lietuviška trispalve, buvo atlydėję 1984 metais. Atsiminimais iš tos dienos pasidalino Vokietijos lietuvių ateitininkų pirmininkė Marytė Šmitienė-Dambriūnaitė. Ji prisiminė, kaip Vasario 16-osios gimnazijos moksleiviai ateitininkai su mokytojais, nešini ateitininkų vėliava ir trispalvėm papuoštais vainikais, buvo atvykę išlydėti Profesoriaus į paskutinę kelionę. Jaunimui tai buvo labai įsimintina diena, viena jų, Laima Sruoginytė, tada sukūrė eilėraštį, kurį per pagerbimo ir įamžinimo šventę perskaitė gimnazijos ateitininkė 11 klasės mokinė Neringa Rukšnaitytė.

Prie kapo taip pat kalbėjo dr. Aldona Vasiliauskienė, viena ištikimiausių prof. dr. Juozo Ereto nuopelnų Lietuvai garsintoja, parašiusi visą eilę straipsnių į Lietuvos spaudą, besirūpinanti Juozo Ereto jubiliejiniais renginiais ir jo

Šveicarijos parlamentinės grupės ProBaltikum sekretorius p. Hans Graf sveikina šventės svečius.
(Judith Tschirky nuotrauka)

įamžinimu Lietuvoje. Ji paminėjo, kad šis Šveicarijos lietuvių užmojis įamžinti Juozą Eretą dariniai susišaukia su ankščiau atliktais Profesoriaus vardo garsinimo darbais, kuriuos atliko Lietuvos visuomenininkai, katalikiškos organizacijos, akademinė visuomenė ir užsienio lietuviai.

Iš Lietuvos atvykęs kunigas, viešnuolis pranciškonas Julius Sasnauskas, ne tik pašventino atminimo lentą Oetlingerstrasse 42, bet ir sukalbėjo lietuvišką maldą prie Juozo Ereto šeimos amžinosios poisos vietos, palaimino kapą, uždegė trispalves žvakutes ir pakvietė visus lietuvius sugiedoti „Marija, Marija“ ir Tautos himną.

Oficialioji šventės dalis – paroda, paskaita ir prisiminimai apie prof. dr. Juozą Eretą

Juozas Eretas po Lietuvos Jokupacijos su šeima grįžęs į Šveicariją, pirmiausia buvo trumpam įsidarbinęs Fribūro universiteto kancleriu. Nuo 1942 m. iki išėjimo į pensiją 1962 metais jis dirbo Bazelio miesto gimnazijoje, kur dėstė vokiečių kalbą ir literatūrą. Gimnazijos prorektorius p. Ronald Schmidt sveikinimo žodyje pasididžiavo, kad tiek daug lietuvių ir šveicarų susirinko pagerbti prof. dr. Juozo Ereto ten, kur Aulos sienos dar mena jo balsą.

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenė gimnazijai padovanojo fotonuotraukų albumą „Neregėta Lietuva“, pakvietė moksleivius ir dėstytojus aplankyti Lietuvą - tą šalį, kuria susižavėjo Juozas Eretas ir kur, atvykęs vieneriems, pasiliko 21 metus. Ponas R. Schmidt užtikrino, kad šis albumas bus laikomas gimnazijos mediatekoje, kur kiekvienas galės jį pavartyti.

Šalia kasdieninio pedagoginio darbo prof. Juozas Eretas dirbo visuomeninį švietėjišką darbą, rašė straipsnius Šveicarijos spaudai akademiniiais ir pedagoginiais klausimais, trylika metų (1956-1969) buvo renkamas į Bazelio miesto kantono švietimo tarybą. Pripažįstant Juozo Ereto nuopelnus švietimui, Bazelio miesto kantono švietimo departamento mokslo skyriaus vadovas Hans Georg Signer pacitavo Ereto minčių ir pastabų iš tuometinių Švietimo tarybos protokolų.

Prof. dr. Juozo Ereto nuopelnus Lietuvai vokiečių kalba nušvietė filosofas, Kauno Technologijos Universiteto ir Vilniaus universiteto profesorius dr. Tomas Sodeika. Kad galėtumėm gyviau pajusti, į kokią Kauną Juozas Eretas atvyko 1919 metais, profesorius pademonstravo to laikmečio nuotraukų seką. Šveicariška publika išgirdo daug nežinotų detalių apie prof. Juozo Ereto veiklą Lietuvoje, ir, net nepasibaigus šventei, teiravosi, ar nebūtų galima gauti paskaitos teksto.

Gimnazijos Auloje buvo suruošta paroda, kurioje buvo eksponuojamos dr. Juozo Ereto knygos ir

Po lentos atidengimo: Vasario 16-osios gimnazijos moksleiviai su šventės organizatorėmis, Juozo Ereto vaikais ir svečiais iš Lietuvos.
(M. Šmitienės nuotrauka).

*Vienuolis pranciškonas, kunigas Julius Sasnauskas laimina Juozo Ereto šeimos kapą.
(Judith Tschirky nuotrauka).*

brošiūros lietuvių ir vokiečių kalbomis, leistos Lietuvoje, Anglijoje, Italijoje ir Šveicarijoje.

Leidiniai buvo sunešti pačių šventės dalyvių - iš Lietuvos ir iš bendruomenės narių asmeninių bibliotekų. Trūkstantis leidinius pasiskolinome iš Bazelio universiteto bibliotekos. Šveicarijos lietuvių bendruomenės senjorė dr. Joana Pečiulionytė parodai paskolino net 7 brošiūras, daugumą - paties prof. Juozo Ereto dedikuotų. Didelę dalį parodos iš Lietuvos atvežė dr. Aldona Vasiliauskienė. Jos asmeniniame archyve ne tik daug Lietuvoje leistų Juozo Ereto knygų, bet ir straipsnių apie jį bei nuotraukų, tarp kurių - Juozo Ereto ir Onos Jakaitytės vestuvinės nuotraukos originalas. Visa tai su didžiuliu susidomėjimu apžiūrėjo šventės svečiai, stebėdamiesi, kiek daug spausdinto žodžio yra palikęs dr. Juozas Eretas ir kiek daug apie jį įvairiuose spausdiniuose rašyta.

Šventės pabaigoje - lietuvių liaudies šokių koncertas ir Peter Radvilos laiškas

Oficialiąją šventės dalį nuotaikingai užbaigė Vasario 16-osios gimnazijos Vokietijoje lietuvių liaudies šokių kolektyvas ir moksleivių muzikos ansamblis (vadovai Audronė ir Gintaras Rūčiai). Jų pasižiūrėti ir jaunų dienų, praleistų bešokant lietuvių liaudies šokių kolektyve „Viltis“,

prisiminti, atvyko buvę kolektyvo šokėjai šveicarai. Daugiau nei 30 metų Šveicarijoje gyvavo lietuvių liaudies šokių kolektyvas, kuriame nebuvo nei vieno lietuvio. Vadovės Joanos Stasiulienės pasišventimo ir talento dėka, lietuviškais šokiais buvo „užkrėsti“ šveicarai. Prieš jų pasirodymus dažnai būdavo prof. Juozo Ereto įžanga apie Lietuvą ir jos tradicijas.

Pabaigoje buvo perskaitytas Šveicarijos lietuvių Peter R. Radvilos, negalėjusio dalyvauti šventėje, laiškas, kuriame jis trumpai nusakė tokio pagerbimo ir įamžinimo esmę: „... Profesorius Eretas buvo didis Lietuvos patriotas, kurio širdis plakė Lietuvai, jo antrajai Tėvynei. Jis yra tikrai vertas šitokios pagarbos. Kai Lietuva

buvo okupuota, Jis daugeliui emigracijoje padėjo nepalūžti. <...> Jis iš tiesų buvo didelis Žmogus, kurio negalima pamiršti. Ir aš asmeniškai, kaip dviejų valstybių – Lietuvos ir Šveicarijos - pilietis, labai džiaugiuosi Jo pagerbimu. Prof. Juozas Eretas ir ateityje liks tiltu tarp dviejų tokių skirtingų bet iš esmės artimų tautų”.

Kad prof. Juozo Ereto širdis iš tikrųjų plakė Lietuvai, rodo ir ŠLB archyvuose saugomas lininis atvirukas, atsiųstas 1981m. XI.14, kuriame rašoma:

„Didžiai Gerbiamieji Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės Valdyba, Nuoširdžiai dėkoju Jums už linkėjimus, kuriuos man atsiuntėte 85-ojo gimtadienio proga.

Jie sustiprina mane ryžte ir toliau dirbti ir kovoti naudai Lietuvos, kuri tapo viso mano gyvenimo turiniu.

Ištikimas Jums
Juozas Eretas.”

Po šito laiško praeis treji metai, ir Šveicarijos lietuviai susirinks atsiveikinti su prof. dr. Juozu Eretu, kurio karstą dengs lietuviška trispalvė. O kai lietuviai Šveicarijoje rinks „Tūkstantmečio šveicarą“, prof. dr. Juozo Ereto vardas iškils kaip ryški šviesa, rodžiusi kelią į laisvą, demokratišką ir modernią Lietuvą. Ir už tai norisi pasakyti tai, ką Vokietijos lietuvių ateitininkai užrašė ant vainiko juostos – „AČIŲ, PROFESORIAU”.

Vasario 16-osios gimnazijos lietuvių liaudies šokių kolektyvas per prof. dr. Juozo Ereto įamžinimo šventę. (M. Šmitienės nuotrauka.).

Lietuvių poezijos vakaro Ženevoje aidai

Jean-Claude Lefebvre, Cahiers lituaniens bendradarbis :

„Buvau labai laimingas, galėdamas dalyvauti poezijos ir muzikos vakare, kuris įvyko 2010 metų gegužės 19 dieną Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dvidešimtmečiui paminėti“. Renginį šiltai ir nepriekaištinga prancūzų kalba vedė Eglė Kačkutė.

Man buvo labai malonu klausytis Kornelijaus Platelio, Aido Marčėno, Daivos Čepauskaitės ir Alvydo Šlepiko eilėraščių, kuriuos poetai skaitė išraiškingai, gražia, muzikalia ir ritminga lietuvių kalba.

Du talentingi aktoriai Maulde Coutau ir Jean-Claude Humbert eiles deklamavo prancūzų kalba, puikiai išryškindami kiekvieno eilėraščio toną.

Dvi jaunos muzikantės Joana ir Vita Marija Daunytės, arfininkė ir fleitistė, savo jautriu ir tiksliu grojimu mums pristatė du šiuolaikinių lietuvių kompozitorių – Eglės Sausanavičiūtės ir Ugnės Giedraitytės – kūrinius.

Man šis susitikimas buvo toks reikšmingas todėl, kad išverčiau (ir negaliu pasakyti, kad be didelių sunkumų...) penkis eilėraščius iš dešimties skaitytų.

Po renginio, priėmimo metu, daug žmonių manęs klausinėjo, kodėl taip domiuosi Lietuva. Domėtis pradėjau 1977/78 metais, kai lankiau Dupin paskaitas Nacionaliniame rytų kalbų ir civilizacijų institute (INALCO). Prieš tai verčiau pasakas, kurios taip ir liko stalčiuose iki lemiamo susitikimo su Philipp'u Edel'iu, žurnalo Cahiers Lituaniens redaktoriumi.

Aistros lietuvių kalbai priežastis slypi jos archaizme. Tiesiog pribloškia, kai ją pradėdame lyginti su sanskritu, klasikine graikų ar lotynų kalba, ką, beje, priminė ir Jūratė Caspersen savo sveikinimo kalboje. Susižavėjimą ke-

Daiva Čepauskaitė skaito savo kūrybą. Už jos - Aidas Marčėnas ir Kornelijus Platelis. (D. Brunner nuotr.)

lia ir senų tradicijų išlaikymas, literatūra, žavus ir originalus menas, pasipriešinimo dvasia.

Linkime, kad tokios iniciatyvos, kaip šis vakaras, apibrėžtų Lietuvos kontūrus, kuri, nors jau šeši metai yra Europos Sąjungos narė, dar pasaulyje nėra plačiai žinoma. Tegyvuoja Lietuva!

Fanny Mouchette, Ženevos rašytojų sąjungos narė:

Skambant fleitai ir arfai, kuriomis grojo Joana ir Vita Marija Daunytės, prasidėjo šiuolaikinės lietuviškos poezijos ir muzikos vakaras „Poetinis atkurtos nepriklausomybės balsas“. Renginį savo dalyvavimu pagerbė jo ekselencija ambasadorius, LR nuolatinis atstovas prie JT biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje Jonas Rudalevičius, LR garbės konsulas Šveicarijoje Michelis Sogny, Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Jūratė Caspersen, Ženevos rašytojų sąjungos prezidentas, istorikas Bernard Lescaze.

Emocijos tiesiog užvaldė publiką, besiklausant Kornelijaus Platelio, Aido Marčėno, Alvydo Šlepiko ir Daivos Čepauskaitės skaitomų

eilių. Renginys pasibaigė muzikos skambesiais ir gausios publikos šiltais aplovismentais poetams, atvėrusiems akis į poetinį Lietuvos meną. Dėkojame jiems ir Lietuvai už mums padovanotą nuostabų vakarą.

Claude Krul, Ženevos rašytojų sąjungos narė:

Šių metų gegužės 19 dieną vienoje iš Griutli teatro salių Ženevoje susirinko gausi publika! Vakarui prasidėjus, entuziazmas, kurį pelnė keturių poetų iš Lietuvos poezija, pranoko lūkesčius.

Poetus pakvietė Šveicarijos lietuvių bendruomenė, kurią parėmė Ženevos rašytojų sąjunga. Eilėraščius poetai skaitė originalo kalba, po to aktoriai, puikiai perteikdami įvairovę, juos skaitė prancūzų kalba. Jaunos lietuvių muzikantės atliko interliudų fleitai ir arfai. Tai buvo dvi valandos pasivaikščiojimo po tikriausiai daugeliui naują pasaulį - turtingą ir subtilų.

Iš prancūzų kalbos vertė Asta Rimkutė

Ženevos RATO „senbuvių“ atsiliepipimai

Ar patinka RATAS? Kodėl taip arba ne? Kas ten vyksta?

Ugnė: „Taip patinka, nes ten dūkstam su berniukais. O per pamokėles mokomės visokių šokių.“

*Joanos Daunytės vadovaujama
piemenukų komanda Robertas, Ugnė,
Inis ir Ralfas*

Pijus: „Patinka, todėl kad yra Ralfas ir Robertas. Galima valgyti, kažką daryti. Dainuojam, darom zuikį. Dar galima piešti, galima žaisti be žaisliukų.“

Inis: „Patinka, nes ten yra Pijus, jis yra juokautojas. Darželyje būna pamokėlės, ten reikia dainuoti: „Vilkas Andriejus, meška lelialia...“

Robertas: „Man smagu, kad galim susitikti ir pažaisiti su Pijum. Man nepatiko darželyje, kai vieną kartą buvo tik mažiukai. Labai patinka švęsti šventes - daryti žibintus Nykštukų šventei ir eiti ieškoti jų dovanėlių.“

*Mokytoja Renata ir dvi RATO
mergytės Karolina ir Ugnė*

Ralfas: „Man tai viskas patinka darželyje, bet labiausiai - tai daryti darbelius, piešti ir kartais šokti. Tačiau man patinka ne visi nauji šokiai. Kai kurie tik truputį.“

Užrašė Eglė Kačkutė

Ciuricho PAGRANDUKAS sparčiai auga

**DALIA
KOSMAČIAUSKIENĖ**

Beveik prieš vienerius metus perėmiau organizuoti lituanistinį vaikų darželį "Pagrandukas". Netrukus pastebėjau didelį vaikų ir tėvų susidomėjimą: kas mėnesį darželio gretas pildė vis nauji vaikai. Dar sausio mėnesį į darželį atvyko 8 vaikai, o šiandien turime net 24 mažųjų!

Tikrai džiugu, kad tiek daug šeimų visgi nesibodi kartą per mėnesį atsisakyti brangaus sekmadieninio ryto namuose ir atvykti į Ciurichą, į „Pagranduką“. Darželį lanko vaikai ne tik iš šio miesto, bet ir iš Bazelio, Berno, Cugo, Tuno ir kitų miestų bei apylinkių! Į susitikimą su kitais lietuviukais kai kuriems vaikams reikia keliauti gerokai daugiau nei valandą.

Trumpai pristatysiu „Pagranduko“ susitikimo eigą ir kviečiu visus dar

nelankančiuosius darželio gausinti mūsų ratą.

Pradedame rinktis 10 valandą ir, daugeliui sugužėjus, skambant kviečiančiai dainelei „Gegutė girių paukštužėlė“, sueiname visi į darnų ratą. Pasisveikinę ir prisiminę kiekvieno atėjusiojo vardą, bundame, mikliai judėdami, žaisdami judrius žaidimus. Dažniausiai tai

būna linksmi rateliai, pirštukiniai bei vaidmeniniai žaidimai („Tu kiškeli“, „Mes išėjom pamedžiot“, „Vilkas ir avys“, „Ruda meška“, „Musytė“ ir kt.)

Kiek apšilę dainuojame daineles, klausomės pasakos ar istorijos, grojame įvairiais instrumentais. Vėliau kartu piešiame, karpome, minkome molį, darom dirbinius

Ratelio viduryje - Salomėja (A.Žiogo nuotr.)

iš gamtinės medžiagos, maisto produktų ir t.t.

Atsižvelgiu ir į metų šventes, parenku joms būdingas veiklas. Prieš pietus, kurie būna 12 val., visi kartu dar pažaidžiame kelis lietuvių liaudies ratelius. Pietų stalas padengiamas tėvelių suneštais gardumynais. Vaikams nuvargus, o ne vienam ir užsnūdus, apie 13 valandą po truputį pradėdame skirstytis.

Darželį lanko labai įvairaus amžiaus vaikai: nuo vienerių iki dešimties metų. Praeitais metais man kėlė susirūpinimą toks didelis amžiaus skirtumas, ir ilgai ieškojau pedagogės, galinčios ir norinčios man talkininkauti. Rugsėjo mėnesį iš Lietuvos atvyko mano kolegė, taip pat muzikos pedagogė Eglė Grigalaitytė-Voroneckienė. Mes rimtai ėmėme svarstyti ir nusprendėme, kad vyresniesiems „Pagranduko“ vaikams būtina pradinė lietuvių mokyklėlė. Todėl jau nuo 2011 metų sausio mėnesio Ciuriche gyvuos ne tik darželis

Vaikų tėveliai įtraukiami į žaidimą
(A.Žiogo nuotr.)

„Pagrandukas“, bet ir atsikurs mokyklėlės „Lituanica“ veikla. Vaikai nuo 5 metų amžiaus galės mokytis lietuvių kalbos, papročių bei tradicijų su mokytoja Egle, na, o aš liksiu su jaunesniaisiais „pagrandukais“.

Nuoširdžiai kviečiu visas senbūves ir naujas šeimas atvykti 2011 metų sausio 16 dieną į darželį - mokyklėlę ir pagausinti mūsų ratą!

Lietuviškas sekmadieninis darželis Ciuriche pradėjo veikti 2008 metų balandį. Darželio vadovė - Dalia Kosmačiauskienė.

Laukiami vaikučiai nuo gimimo iki ketverių metų, o ir vyresni vaikai taip pat labai kviečiami.

Tikslas: susitikti, pasidalinti vaikų augimo patirtimi bei informacija. Vaikai kartu žaidžia, mokosi kalbėti lietuviškai, dainuoti lietuviškas dainas, šokti lietuviškus šokius.

Adresas: Vaikų darželis „Bambola“, Baumackerstrasse 53, 8050 Ciurichas-Oerlikonas.

Registracija bei informacija teikiama tel. 076 2622397 arba 076 2622397, el. paštas: dalia.kosma.eta@gmail.com

Laukiame visų atvykstant! Ir naujų, ir jau pažįstamų vaikučių!

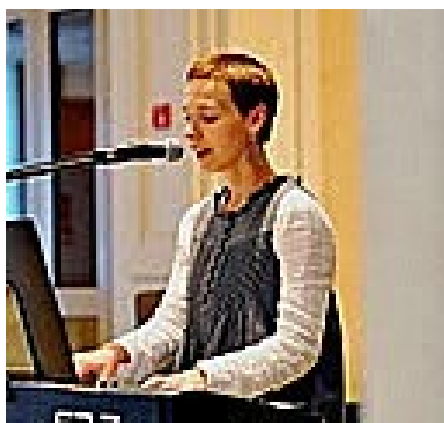
2011 metų pirmo pusmečio „Pagranduko“ susitikimų datos:
sausio 16 d., vasario 13 d., kovo 20 d., bandžio 17 d., gegužės 22 d., birželio 19 d.

Mokyklėlė LITUANICA vėl atveria duris

EGLĖ GRIGALAITYTĖ

Kai Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Jūratė Caspersen pasiūlė atgaivinti lituanistinę mokyklėlę, nedvejodama sutikau. Visų pirma dėl to, kad galiu būti reikalinga ir naudinga, antra, kad tai yra mano mėgiamas ir man artimas darbas: labai mėgstu kurti, improvizuoti, žaisti bei mokytis vėl ir vėl iš naujo. Su dideliu malonumu ir nekantrumu laukiu mūsų visų susitikimo, kurio metu norėčiau plačiau papasakoti apie savo darbą ir sužinoti Jūsų lūkesčius, norus, pageidavimus.

Kadangi esu muzikos ir teatro mokytoja, norėčiau ir toliau eiti šiuo keliu integruodama kuo daugiau Jūsų vaikams svarbių dalykų, tokių kaip: Lietuva, lietuvių kalba, papročiai, kultūra, žaidimai ir t.t.

Nuotraukoje - Eglė Grigalaitytė.

Pagrindinė mokyklėlės idėja būtų siužetinis mokymas - tai pats paprasčiausias žaidimas, kurio metu vaikai mokomi pačių įvairiausių ir svarbiausių dalykų, kai sukurama tam tikra situacija, istorija ar pasaka, kurios metu vaikas pats tampa tam tikru herojumi, turinčiu surasti atsakymą,

sprendimą į iškilusią problemą ar išspręsti moralinę dilemą. Mano galva, tai vienas geriausių būdų nesugriauti vaiko fantazijos ir neatimti iš jo noro pačiam kurti, ieškoti, suvokti ir rasti.

Trupai apie save:
Baigiau chorinio dirigavimo ir dainavimo specialybės Muzikos ir teatro akademijoje Vilniuje. Daug metų dainavau chore „Brevis“ (vieno prestižiškiausių konkurso laureatas, laimėjęs Grand Prix), dirbau pradinėje ir vidurinėje mokykloje teatro ir muzikos mokytoja. Taip pat tęsiau Dalios Kosmačiauskienės darbą privačiame dvikalbiame darželyje „Saulės gojus“. Kuriu muziką, tekstus, daineles ir scenarijus vaikų teatrui, taip pat dainas, kurias atlieku su ritmine grupe.

Išpūdžiai iš Bazelio literatūros klubo: Laimės svetur beieškant

SONATA
ZABULIONIENĖ

Jei ne Bazelio knygų klubas, Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos praėjusiais metais išleista Birutės Jonuškaitės knyga „Baltų užtrauktukų tango“ būčiau tikriausiai taip ir praleidusi pro akis, neskaičiusi.

Iš pavadinimo vargu ar suprasi, kad romanas - apie aktualią lietuviams temą: ne tik apie tūkstančius pirmos, antros, n-tos kartos Amerikos išeivių, jų bandymus rasti sau vietą svetimijoje - baltų užtrauktukų šypsenomis švysčiojančioje, tačiau gilesnio konteksto, jausmo stokojančioje - kultūroje, bet ir apie tuos, kurie liko Lietuvoje – senolius, vaikus, gimines ir pažįstamus. Kitaip tariant, apie jų šaknis ir ateitį. Aistringas tango tarp likti - grįžti, užkalti pinigų – numalšinti sielos gėlą. Kai kuriems, atrodo, tas pasirinkimas likęs metafizinis, egzistuojantis tik tuščiose kalbose. Įleidę negilias šaknis nesvetingoje

žemėje, užsisukę kasdienybės rutinoje, nebeturi nieko, kas lauktų jų sugrįžtančių. Tikriausiai negrįš ir pagrindinė romano herojė. Svetima šalis savo šaltuose gnaužtuose užspaudė ir nebepaleis brangiausio jai gyvenime – sūnaus. Na, bet nesinori išduoti romano siužeto vingius tiems, kurie jo dar neskaitė.

Romanas apie Ameriką – savo-rtišką šalį daugeliu lygmenų. Mes, Bazelio knygų klubo narės vieningai nusprendėme, jog Jungtinės Amerikos valstijos ir Šveicarija – ganėtinai skirtingos, kad pastarojoje galėtų atsikartoti didelė dalis knygoje nupieštų likimų. Šveicarijoje (beveik?) neįmanoma atvažiuoti ir prasmegti, pasislėpti juodojoje nelegalaus darbo ir gyvenimo skylėje. Nėra tokios kultūros ir galimybių. Amerikiečių ir šveicarų mentalitetai taipogi gerokai skiriasi.

Skiriasi socialinės sąlygos. Amerikoje esi pats už save, - prasigraužk dantimis į viršūnes, arba dvėsk patvory badu, - kai tuo tarpu Šveicarijoje egzistuoja puikus socialinio saugumo tinklas: jei tik esi „legalas“ ir bėdoje, tau atsiveria

sąlyginės gerovės aruodai. Stebino B. Jonuškaitės sugebėjimas pagauti ir tiksliai atkurti tipažus. Vos ne iki knygos vidurio buvau įsitikinusi, kad pažįstu Lietuvą nurašytos, Amerikoje ant ra jaunystę pražydušios, tačiau skausmingai tėvynės besiilginčios inteligentiškosios Danutės prototipą ir netgi neiškentusi ieškojau jos pavardės tarp tų, kuriems autorė dėkoja už indėlį į knygą. Neradau. Vėliau, knygos aptarime pripažinome, kad bent vienos mūsų likimo vingiai artimai atkartoja pagrindinės herojės, ambicingos jaunos mokslininkės, motyvaciją bei būdą palikti Lietuvą ir iškeliauti geresnių galimybių ieškoti svetur.

Jonuškaitės knyga užgavo slap-
tą stygą ne vienos klubietės širdyje, nes pokalbis lengvai slydo nuo herojų analizės į asmeninius atsiminimus apie kiekvienos mūsų kaip svetimšalės pradžią čia, Šveicarijoje, bei dabarties aktualijas. Klubas vėl atliko savo misiją: paskatino į rankas paimti ne vokiečių, anglų ar prancūzų kalba rašytą, o lietuvišką knygą ir susipažinti su dar viena puikia autore.

Lietuviško kino vakarai Berne

INGA BELEVIČIŪTĖ BUCHS
MANTĖ LENKAITYTĖ

Šveicarijos lietuviai į tradicinius susitikimus renkasi ne tik Ciuriche, Ženevoje, bet jau ir Berne.

Š. m. spalio 29 d. Berno ir apylinkių lietuviai jau antrą kartą rinkosi Lietuvos Respublikos ambasadoje Berne lietuviškų filmų peržiūrai, šįkart – A. Žebriūno „Riešutų duonos“ (1978).

Mintis gimė vasaros pabaigoje, kuomet naujai paskirtoji ir ką tik į Šveicariją atvykusi LR Laikinoji reikalų patikėtinė Virginija Umbrasienė, norėdama susipažinti su vietiniais lietuviais, karštą

rugpjūčio vakarą svetingai juos priėmė ambasadoje Berne. Kalbai pakrypus apie neseniai pradėtus rengti lietuvių susitikimus Berne, p. Umbrasienė maloniai pasiūlė laikinai juos perkelti į ambasados patalpas.

Berno, o taip pat ir netolimo Bjo Fribūro lietuviai, ilgai nelaukę, rugsėjo 15 d. susirinko LR diplomatinėje atstovybėje improvizuotoms vaišėms ir lietuviško kino seansui. Apie tužinas atvykusiųjų vakarą praleido žiūrėdami režisieriaus. V. Lekavičiaus „Paskutinius Bremeno muzikantus“ (2005). Teisybės dėlei galima pridurti, jog filmas buvo daugiau pretekstas nei susitikimo tikslas: svarbesnės buvo

susirinkusiųjų diskusijos filmo fone ir... vaišių stalelis. Šio vakaro sėkmė bei ambasados šeimininkės p. Umbrasienės svetingumas paskatino tokius susitikimus rengti ir toliau. Visus labai kviečiame!

Kuriame Lietuvos įvaizdį

Lietuvių tautinio kostiumo pristatymas mokykloje

JURATĖ FREIRE

Mano dukrelė Austėja Sofija (6 m.) jau trečius metus lanko Ciuricho tarptautinę mokyklą (Swiss International School Zurich North). Klasėje mokosi vaikai iš JAV, Malaizijos, Šri Lankos, Serbijos, Suomijos, Indijos, Kanados, Brazilijos ir Šveicarijos.

Prieš 2010 m. vasaros atostogas vaikai kartu su tėveliais turėjo parengti savo šalies tautinio kostiumo pristatymą. Austėja su dideliu entuziazmu ėmėsi šio darbo. Deja, tikro tautinio kostiumo neturėjome. Mes suradome knygą apie lietuvių tautinį kostiumą, atrinkome keleta lininių staltiesėlių, radome austą tautinę juostą ir verpstę. Mokytojos duotame dideliame popieriaus lape priklijavome nuotraukas iš „Lietuvos tūkstantmečio“ dainų ir šokių šventės, o taip pat iliustruojančias Lietuvos tautinius kostiumus.

Ta pačią dieną Maxim ir Ivan turėjo papasakoti apie Šveicarijos tautinį kostiumą, o Marko - apie Serbijos, bet...kalbėjo tik jų mamos. Atrodė, kad mažiesiems žiurovams sudėtinga viską suprasti ir nuobodu.

Austėja pasipuošė drobine suknele, o jos mama Jūratė – gintariniais papuošalais. Ant stalų išdėliojome visą savo lietuvišką „turtą“: staltiesėles, servetėles, austas juostas, megztas kepurėles, knygas ir Ciuricho lituanistiniame darželyje „Pagrandukas“ Vasario 16-osios šventės proga Austėjos pagamintą Trispalvę.

Mama Jūratė papasakojo, kad Lietuva - maža šalis prie Baltijos jūros, suskirstyta į kelis regionus, kuriuose žmonės dėvi skirtingus tautinius rūbus. Kad vaikams būtų įdomiau, pademonstravome Teresės Jurkuvienės sudarytą albumą „Lietuvių tautinis kostiu-

Jūros deivės Jūratės gintarinės pilies liekanos. (D. Brunner nuotr.)

mas” (Baltos lankos: Lietuvos liaudies kultūros centras, 2006), kuriam pristatomi penkių etnografinių Lietuvos regionų tautiniai kostiumai, sukurti pagal išeiginę lietuvių valstiečių aprangą, vilkėtą XIX amžiuje. Atkreipėme dėmesį į moterų gintarinius papuošalus ir pasidomėjome vaikų, ar jie žino ką nors apie gintarą, ir kaip jis atsirado. Žinoma, vaikai nieko nežinojo, tuomet Austėja papasakojo legendą apie Jūratę ir Kastytį, mama Jūratė parodė savo gintarinius papuošalus ir gintaro gabalėlius - jūrų deivės Jūratės gintarinės pilies liekanas.

Pabaigoje parodėme filmuotą medžiagą iš „Lietuvos tūkstantmečio“ uždarymo šventės, kur minia šokėjų, pasipuošusių tautiniais drabužiais, rikiuodamiesi aikštėje, skambant lietuviškai muzikai, „išdėliojo“ žodį LIETUVA.

Austėjos pristatymas visiems paliko labai didelį įspūdį. Mažoji lietuvaitė viską norėjo papasakoti pati, parodyti, kiek ji daug žino apie savo mylimą šalį. Mokytojos liko sužavėtos ir pasakė, kad tai pats geriausias ir įdomiausias pristatymas. Dar visą savaitę mokyklą puošė ant stalo padėti daiktai iš Lietuvos, o ant sienos, šalia kitų, puikavosi ir plakatas su užrašu „Lithuanian National Costume”.

Lietuviškų valgių pristatymas Maisto festivalyje

IGNĖ KINČIŪTĖ

Turizmo ir viešbučių vadybos mokykloje (Swiss School of Tourism and Hospitality, Chur) 1990 metų viduryje pradėtas organizuoti Maisto festivalis. Iš pradžių jame galėjo dalyvauti tik mokyklos mokiniai, darbuotojai ir kviestiniai svečiai. Dėl didelio populiarumo nuo 2003 metų festivalis tapo atviru renginiu. Kadangi turizmo mokykloje mokosi studentai iš įvairių šalių, renginyje pristatomi patiekalai iš daugiau kaip 20 valstybių – nuo vyno degustacijos iki molekulinės virtuvės.

Š. m. gegužės mėnesį vykusiam festivalyje lietuvaitė Eglė, festivalio organizacinio komiteto narė, pasistengė, kad savo gėrybes – šaltibarščius, balandėlius, šakotį – galėtų pristatyti ir Lietuva.

1700 balandėlių paruošimui mums prireikė apie šešių valandų

Ignė Kinčiūtė (dešinėje) ir Aida Matulevičiūtė

Akimirka iš Maisto festivalio.
Nuotrauka iš www.ssth.ch

ir daugybės rankų pagalbos. Kad šaltibarščiai išeitų tokie kaip namuose, reikėjo truputį improvizuoti: Šveicarijoje nėra tokio kefyro kaip Lietuvoje - jį teko keisti jogurtu. Laimė, kad šakočių nereikėjo pačioms kepti. Aidos močiutė iškepė vieną, o kitus tris pirkome Lietuvoje.

Renginyi pritraukė apie 2000 žmonių. Palyginus su Azijos šalių ar Suomijos, pastaroji garsėjo savo rūkyta lašiša, prisistatymais, Lietuvos stendas nesulaukė labai daug lankytojų. Tačiau atsirado keletas narsuolių, kurie pasiryžo paragauti „rožinės sriubos“ - viena estė netgi labai gyrė mūsų šaltibarščius. Didžiausią įspūdį padarė šakotis, tiek išvaizda, tiek skoniu - renginio pabaigoje nebeliko nė gabalėlio.

Festivalio lankytojus žavėjo ne tik maistas, bet ir apranga. Man pačiai buvo didžiausia garbė pirmą kartą dėvėti tautinius rūbus ir atstovauti Lietuvai.

Buvo ir linksmų nutikimų. Šventės metu prie mūsų priėjo šeima su dviem vaikais. Berniukas sako mamai: „Mama, žiūrėk, princesė stovi“ - ir rodo į mane. Po minutėlės išdrįso ir mane paklausti: „Ar tu princesė?“. Nedvejodama tai patvirtinau. „O kur tu gyveni?“ - neatlyžo berniukas. Aš jam parodyčiau į šakotį ir pasakiau: „Pilyje, panašioje į šį šakotį“. Tada jau ne aš, o šakotis atrodė įdomesnis...

Mes, studentai, renginiu buvome labai patenkinti. Džiugu, kad Lietuva buvo pastebėta tarp tiek daug kitų šalių: regioninis laikraštis, aprašęs renginį, tarp keleto nuotraukų įdėjo ir Lietuvos stendą su tautiniais rūbais ir šakočiu.

Maironio memorialinė lenta Megene magiškai traukia lietuvius

ROMA PAKĖNIENĖ

2009 metais pasirodžiusi ŠLB knyga „Lietuvių rašytojų takais Šveicarijoje“ ne vienam sužadina norą jais takais praeiti, pamatyti Šveicariją tokią, kokia buvo užfiksuota praeito šimtmečio pradžioje.

Vienos tokios grupės kelionę, vykusią 2010 m. rugpjūčio 22-29 d., iniciavo alpinistas - veteranas Vilius Šaduikis, organizavo nekart į kalnus kopusi Jūratė Bajorienė.

Tai buvo nuostabi kelionė po Šveicarijos Jungfrau kalnų regioną. Daugeliui mūsų - žinomų Lietuvos alpinistų senjorų, kalnų turistų ir jiems prijauciančių kalnų mėgėjų - ji įsiminė kaip puiki galimybė pamatyti „vakarietiškai įrengtus“ kalnus ir nuostabų Šveicarijos Alpių grožį.

Alpinistas Vilius Šaduikis sako, kad kelionės idėja užgimė dar pernai gruodį, kai Šveicarijos lietuvių bendruomenės pimininkė žavi moteris Jūratė Caspersen

Vilniuje pristatė bendruomenės išleistą knygą „Lietuvių rašytojų takais Šveicarijoje“. Sumanymas pavaikšioti Balio Sruogos ir Salomėjos Nėries eitais takeliais Alpėse patiko ir kitiems Alpinistų senjorų klubo nariams.

„Kaip gerai, kad jie tą knygą parašė. Dėl jos ir ši kelionė įvyko, kaip pirma kregždutė“, - prisipažino V.Šaduikis.

Todėl stropiai pasirengę, į kuprines susikrovę palapines, kalnų lazdas, batus, „kates“, lašinių, duonos ir kitą amuniciją, šių metų rugpjūčio pabaigoje susiruošėme į kelionę.

„Tai buvo daugiau pažintinė ir kultūrinė - edukacinė išvyka, ypač tiems, kas dar nelaipiojo po kalnus, jaunimui. Tai graži tąsa mūsų kultūrininkų kelionių - prieš 80 metų tais keliais ėjo Balys Sruoga, Salomėja Nėris, kuriems tos kelionės taip pat buvo pažintinės.“, - sako V.Šaduikis.

„Alpės - tokie kalnai, kaip ir Kaukazas, jie labai greitai šauna į viršų. Šveicarai labai gerai apgalvoję - tuos pačius keltuvus panaudoja vasarą, ir žmogus gali

Alpinistų grupė prie St. Charles vilos Megene

pasigrožėti kalnais, kriokliais, pievomis. Buvau sužavėta, kad virvė nutiesta per kanjoną, gali padaryti oro perkėlą. Tai labai smagu. Gali, jei nori, geležinkeliu pasikelti iki pat sniegyno, pasivaikščioti, papramogauti, pabūti ledo rūmuose – tai labai smagu”, – pasakoja Jūratė Bajorienė, ir priduria: „Gamta – toks dalykas, kuriuo nesiliauji stebėtis. Tai toks stebuklas”.

Jūratės žodžiais, ją labai teigiamai veikė kontrastai – čia sniegas, čia gėlės, čia pievos.

Po pasivaikščiojimų kalnais rugpjūčio 27 dieną nuvykome į Liucerną, buvome maloniai priimti Jūratės Caspersen. Kartu apsilankėme St.Charles Hall viloje, kurioje gyvena Maironis ir kur prieš trejus metus buvo atidengta jo memorialinė lenta, o Jūratė mums perskaitė tuomet per oficialią ceremoniją jos pasakytą kalbą. Visi sudainavome „Lietuva brangi”, kiek padiskutavome apie politiką, nusifotografavome atminimui, vėliau valgėme Jūratės keptą bananų duoną ir kitus skanumynus. Kai kurioms aktyviausioms grupės moterims netgi pavyko gauti bananų duonos receptą. Kelionė atgal į Lietuvą taip pat buvo kupina lietuviškai-šveicariškos dvasios: skaitėme Maironio, Salomėjos Nėries, Jono Biliūno, Vinco Mykoločio-Putino

eiles, dainavome lietuvių liaudies dainas, šiaip juokavome, kėlėme taures už Giedrių Bernatonių, kuris šventė gražų jubiliejų, o mūsų grupės narė Regina Kubertavičienė padainavo dainų, sukurtų pagal mūsų poetų eiles ir paskaitė savo eilių apie kalnus. Daugeliui tai buvo didelė staigmena.

Po karo ilgą laiką lietuviai nelaipiojo po Šveicarijos Alpes. Tik 1972 m. – dar sovietmečiu – alpinistas Dainius Makauskas Sovietų Sąjungos rinktinės sudėtyje pirmą kartą laipiojo Alpėse, įveikdamas Demelos viršūnę (3262 m), Trist Senelo-Rorhorno traversą bei įspūdingą Materhorną (4478 m). Ši viršūnė ir toliau buvo Lietuvos alpinistų svajonė. 1998 metais, jau atgavus Lietuvai nepriklausomybę, į ją įkopė Arvydas Avulis, Kęstutis Baleišis ir Vytautas Simutis.

2001 metais prie Materhorno atvyko gausi 40 alpinistų grupė, vadovaujama Viliaus Šaduikio, tačiau dėl blogų oro sąlygų teko pasitenkinti masiniu įkopimu į Braithorną (4160 m).

2002 metais į Materhorną sėkmingai kopė Vaidas Barkevičius, Tomas Dirkė, Igoris Ivanovas, Marius Pulkauninkas, Saulius Stogevičius ir Gerdas Žabas, o po metų – Romas Apulskis, Tadas Malinauskas ir Kęstutis Nartautas.

Tuo tarpu pastaraisiais metais didžiausias dėmesys buvo skiriamas Jungfrau rajonui. 2005 metais į Jungfrau viršūnę (4158 m) įkopė Gina Balčiūnaitė, Juras Jorudas, Jurga Zigmantienė ir Šarūnas Zigmantas. Kopiant į Mionchą (4107 m), prie jų prisijungė Dovilė Zvalionytė. 2007 metais į Mionchą ir Eigerį (3970 m) įkopė Birutė Bartusevičienė, Tomas Kriščiūnas, Anatolijus Kulabinas, Simonas Valatka ir Mikantas Urba.

Šiais metais, Mindaugo karūnavimo dieną, Rasius Janukaitis ir Šarūnas Lapėnas įveikė Mionchą ir Jungfrau, po to kartu su prisijungusia Skaiste Velaityte šturmavo Eigerio sieną sudėtingu Mittelliği Ridge maršrutu ir per 4 dienas ją įveikė. Po poros savaičių į Mionchą ir Jungfrau kopė Simučių šeima – veteranai Rimvydas Simutis, Vitalija Simutienė ir sūnus, geriausias 2009 metų Lietuvos alpinistas Gediminas Simutis.

„Ši mūsų kelionė – tik dalis didėjančio susidomėjimo Šveicarijos Alpėmis ir džiugu, kad ši kalnų mėgėjų ir senjorų alpinistų grupė prisidėjo prie šių kalnų pažinties, apjungiant sportinę, pažintinę ir edukacinę – kultūrinę programą“ – sako Vilius Šaduikis. Nuoširdžiai dėkojame Šveicarijos lietuvių bendruomenei ir jos pirmininkei Jūratei Caspersen. Prisimenu jos žodžius, pasakytus prie šimtmetės Maironio liepos, St. Charles Hall vilos kiemelyje, kur atvykę lietuviai mėgsta po žeme pakasti gintaro gabalėlių: „Gimęs lietuviu ir mirs lietuviu“.

Pajutome tautiečių svetingumą

NIJOLĖ SISAITĖ

Vilniaus apskrities A.Mickevičiaus viešosios bibliotekos bibliografe

Kelionėje mums labai padėjo Šveicarijos lietuvių bendruomenės pastangomis išleista knyga „Lietuvių rašytojų takais Šveicarijoje“.

Liucerna – Ciurichas – Štein prie Reino – Mamernas – Megenas –

Lietuvos bibliotekininkų viešnagė Šveicarijoje. (I. Katkienės nuotr.)

Prie Maironio lentos

KALNUOSE

Ciklas, skirtas alpinistams,
garsinantiems Lietuvą.

Regina Kubertavičienė,
alpinistų grupės, keliavusios
į Šveicariją, dalyvė.

Kalnų paukščiai

Kalnuos plieno
Paukščiai sklando...
Bėga griūdamas
Garsas kalnais-
Mostelėjęs sparnais,
Lyg auksinė žuvelė
Žvynais, dangaus
Akvariume--
Dingsta debesyse,
Tik garsas, sprukęs
Iš ausų,
Sudūžta į
Uolas....

Viršūnės durklais
Plėšo debesis,
Kurie lyg
Baltos marškos
Draikosi kalnynuos;
Paskui, šį lengvą
Šydą nusirengę,
Jos dreba
Vėjo nubučiuotos,
Nuogos, plynos.
Kalnų paslėpsniuos
Drykso sniegas,
Jame žiemos
Sapnai dar miega.

Bernas – Tunas – Lauterbrunenas – Luganas. Tokiu maršrutu šių metų rugsėjį keliavo po Šveicarijos žemę grupė Lietuvos bibliotekinių. Išvykai vadovavo Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos Austrijos ir šveicarų skaityklos vadovė, gidės kvalifikaciją turinti Rasa Matulevičienė. Jai talkino vertėja, žurnalistė, šveicarų virtuvės žinovė ir šokolado ekspertė Kristina Sprindžiūnaitė. Daug įdomios informacijos radome Vytauto Didžiojo universiteto Istorijos katedros docento, humanitarinių mokslų daktaro Rūsčio Kamuntavičiaus studijoje „Lietuva ir Šveicarija: bendravimo istorija iki XVIII a. pabaigos“ (Kaunas, 2005).

Autobusą kalnuotais Šveicarijos keliais pasikeisdami vairavo du žemaičiai iš Mažeikių. Penkias dienas gyvenome Liucernos centre įsikūrusiame „Hotel Alpha“ viešbutyje, keturaukščiame pastate tarp Pilatus ir Zähringer gatvių. 1928 m. vasarą šioje vietoje stovėjusiame vienuolių globjamame pensionate „Marienheim“ buvo apsistojusi Salomėja Nėris, kai pirmą kartą atvyko į Šveicariją. Senojo pastato atvaizdas dabar kabo ant viešbučio kavinės sienos. Vėliau Liucernoje ir kitoje Šveicarijos vietose patirtus įspūdžius Salomėja Nėris aprašė dienoraštyje ir „Lietuvos aide“ išspausdintose apybraižose, sukūrė ne vieną eilėraštį.

Pro viešbučio langus gėrėjomės milžinišku, pasak poetės, „paslaptingu, niūriu ir užburtu“ Pilatus kalnu.

Bendruomenės pirmininkė p. Jūratė Caspersen-Jablonskytė plačiai papasakojo mums apie Šalomėjos Nėries lankymąsi Šveicarijoje. Jos pastangų dėka turėjome galimybę pamatyti vilą Megeno miestelyje netoli Liucernos, kur keturis ar penkis kartus atostogavo Maironis. Manoma, kad poetas svečiavosi čia pakviestas prancūzo kunigo, su kuriuo susipažino profesoriaudamas Peterburgo dvasinėje akademijoje. Dabar šioje vietoje yra privati te-

ritorija, į kurią draudžiama užėti pašaliniams. Gražiai sutvarkytame parke prie Keturių Kantonų ežero stovi prabangi, neobarokinė vila, nuo Maironio laikų smarkiai pasikeitusi, bet išlaikiusi senąjį pavadinimą – Villa St. Charles. Šiuo metu čia veikia privataus fondo tvarkomas muziejus ir kultūros centras. 2007 m. birželį Šveicarijos lietuvių bendruomenės pastangomis ant dabartinės vilos buvo atidengta memorialinė lenta Poetui. Paminklinės lentos užrašas lietuvių ir vokiečių kalbomis skelbia, kad čia lankėsi lietuvių tautos dainius ir 1907 m. sukūrė poemą „Jaunoji Lietuva“. Čia, prie šalia tyvuliuojančio Keturių Kantonų ežero, gimė ne vienas „šveicariškas“ Maironio eilėraštis. Jūratė papasakojo apie šios vietos ir pastato istoriją, vaizdžiai atkūrė paminklinės lentos atidengimo iškilmų nuotaką, parodė tą dieną darytų nuotraukų albumą. Kai kurių iš mūsų akyse sužibo ašaros, kai visi kartu užtraukėme „Lietuva brangi...“

Lydimi Jūratės ir šiuo metu Šveicarijoje gyvenančios žurnalistės iš Lietuvos Ilonos Katkienės, nuvažiuojame į Mamerno vienišą priekalą prie Bodeno ežero. Čia jau daugiau kaip dešimtmetį įsikūręs mūsų tautietis, gimusios Kaune, Kristinos Seliokaitės-Küng šeimos biodinaminis ūkis. Iš ilgoko šios energingos ir be galo darbščios moters pasakojimo apie savo darbą ypač įstrigo žodžiai, kad ir Šveicarijoje, garsėjančioje socialine gerove, pinigai neauga ant medžių. Norėdamas turėti, žmogus turi smarkiai suktis. Tačiau, pasak ūkininkės, svarbiausia – ne pinigai, o ryšys su žeme, gamta. Buvome pavaišinti šeimininkės paruoštais skanėstais – gardžiu kumpiu, kvapniu sūriu, namine duona ir pyragu. Atsigaivinome sodriomis obuolių sultimis ir mėtų arbata. Kai ką išgijome Kiung šeimai priklausančioje ekologiškų produktų parduotuvėlėje. Šveicarijos pietuose įsikūrusio Lugano miesto įžymybės mums aprodė Lietuvos Respublikos garbės konsulo Tičino kantone p.

Gintauto Bertašiaus žmona Vitalija, taip pat garbės konsulo asistentė lietuvaitė Kristina Trimailovaitė. Pats konsulas, norėjęs susitikti su lietuviais, tądien, deja, turėjo išvykti darbo reikalais.

Po Berną pavaikščiojome lydimi neseniai Šveicarijoje apsigyvenusios lietuvės Ingos Belevičiūtės Buchs. Beje, šiame mieste maloniai nustebome aptikę Bibliotekos vardu pavadintą gatvelę (Bibliotheksgässchen).

Didelį įspūdį paliko rugsėjo 22 d. vakaras Lietuvos ambasadoje Berne. Ant pastato jau iš tolo pamatėme plevėsuojant lietuvišką trispalvę. Tą vakarą susirinko lietuviai ne tik iš Berno, bet ir Fribūro, Švico, Tuno, Ciuricho miestų. Sugužėjome ir mes – kone penkiasdešimt atvykėlių iš Lietuvos. Kaip sakė dabartinė Lietuvos ambasados Šveicarijoje laikinoji reikalų patikėtinė p. Virginija Umbrasienė, šitiek žmonių šiose patalpose dar nėra buvę. Nors buvo suneštos visos kėdės, šeiminkams, deja, teko stovėti... Buvome vaišinami šveicarišku vynu, sūriais ir šokoladu. Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkė sakė iki išnaktų kepusi gardumynus, kurių receptų prašėme atsiųsti į Lietuvą. Turėjome progą iš pirmųjų lūpų išgirsti šios šalies gyvenimo realijų, pabendrauti su ilgiau ar trumpiau čia gyvenančiais tautiečiais. Nuoširdumu ir gražia lietuviška šneka sužavėjo Šveicarijoje gyvenančios lietuvės ir vokiečio dukrelė Karolina Feldhausen. Gavome dovanų naujausią „Šveicarijos lietuvių žinių“ numerį. Visi kartu padainavome lietuviškų dainų. Po kelių valandų viešnagės ambasadoje, lydimi vaišingų šeiminkų, per vakarinį Berną sugrįžome prie mūsų laukiančio autobuso.

Prieš akis dar buvo tolimas kelias.

Rita Garbačiauskas išsaugojo Lietuvos konsu- latui priklausiusį paveikslą

JÜRATĖ CASPERSEN

Prieš karą Lietuvos konsulate Ciuriche kabojęs žymusis Žalgirio mūšio paveikslas išsaugotas sugrįžo į Lietuvos ambasadą Berne.

Ilgametė Šveicarijos lietuvių bendruomenės narė Rita Garbačiauskas 2010 m. rugsėjo 10 d. padarė staigmeną. Ji paprašė Lietuvos Respublikos ambasada Berne perduoti jos šeimos išsaugotą Jono Mateikos žymaus paveikslą „Žalgirio kautynės“ litografiją (1930), prieš karą kabojusią Lietuvos konsulate Ciuriche, kai jos tėvas Stepas Garbačiauskas ten dirbo vicekonsulu.

Po okupacijos, sovietinei valdžiai reikalaujant uždaryti Lietuvos konsulatą, ši paveikslą pasisekė išgelbėti priglaidus vicekonsulo namuose.

Po Nepriklausomybės atkūrimo, 2007 metų rudenį buvo nuspręsta atidaryti LR ambasadą Berne. Rita Garbačiauskas labai norėjo dalyvauti ambasados atidaryme ir padovanoti šį paveikslą. Deja, likus kelioms dienoms iki šventės, susirgo ir idėja liko neįgyvendinta.

2010 m. vasarą, keičiant butus, vėl buvo atrastas garsusis paveikslas. Perduodama jį, savo laiške LR Užsienio reikalų ministrui Audroniui Ažubaliui Rita Garbačiauskas rašė: „Tai neeilinis sutapimas, kad šis paveikslas sugrįžta į Lietuvos atstovybę Šveicarijoje šiais Žalgirio mūšio 600-ųjų pergalės metinių metais. Ta dovana norėjau širdingai padėkoti Lietuvos vyriausybei už lietuvišką pasą, kuris man buvo grąžintas 85 gimtadienio išvakarėse“.

Rita Garbačiauskas per ŠLB pirmininkę Jūratę Caspersen perduoda paveikslą LR ambasados Berne laikinajai reikalų patikėtinėi Virginijai Umbrasienei.
(I. Katkienės nuotrauka)

Biodinaminio ūkio šeimininkė - lietuvaitė

Kristiną Saliokaite – Kiung su Šveicarija jungia ne tik mylimas vyras, graži šeima bei klestinčias ūkis prie Bodeno ežero. Du šimtus metų jos giminė nešiojosi su savimi romantišką istoriją apie šveicarą Napoleono kareivį von Sali, kuris 1812 m. įsimylėjo lietuvių ūkininko dukterį ir liko Lietuvoje, susilietuvinęs pavardę į Salioką. Šveicarijoje ši pavardė ypač paplitusi Graubiundo kantone, kur gyvena Kristinos uošviai, gal dar ir todėl ji čia jaučiasi lyg sugrįžusi prie savo šaknų.

„Šveicarijos lietuvių žinioms“ Kristina sutiko papasakoti apie biodinaminį ūkį, kurio apžiūrėti atvažiuoja ekskursijos ne tik iš Šveicarijos, bet ir iš Lietuvos.

Kokio dydžio jūsų ūkis? Kaip pasiskirstę darbus?

Savo 28 ha ūkį apeiname dviese su vyru Marco, kai kuriuos darbus padeda nudirbti atvažiuojantis mokinys iš žemės ūkio mokyklos. Kaip Šveicarijoje įprasta, karvių melžimas – vyriškas darbas, dažniausiai tai daro mano vyras Marco. Bet, žinoma, jei reikia, tuo užsiimu ir aš. Mano specializacija – mėsa, maisto perdirbimas, bendravimas su užsakovais, parduotuvėlė, buhalterija.

Iš parduotuvės nusipirkti produktų gali bet kas. O aš didžiuojuosi, kad galiu padaryti didelę šventę iš savo rankomis užauginto, apdoroto ir paruošto maisto.

Ką manote apie Lietuvos žemės ūkį?

2004 metais su Marco lankėmės daugelyje Lietuvos ūkių. Bene didžiausia jų problema, kad nuo sovietų laikų žemė labai apkrėsta sunkiaisiais metalais, ją reikia gaivinti. Bet niekas nenori tuo užsiimti, nes visi nori tik greitų pinigų. Žemaitijoje susitikome Europos paramą gaunantį ūkininką, kuris augino 800 avių, visiškai nieko apie tai neišmanydamas. Visi gyvuliai – ligoti, apleisti. Šveicarijoje tai būtų neįmanoma.

Ūkininkė Kristina Kiung su svečiais. (I. Katkienės nuotr.)

Jums priklauso ir 23 hektarai miško, kaip jį naudojate?

Yra ūkininkų, kurie iškerta visą mišką medienai ir pasodina naują. Mes kviečiamės specialistą, kad patartų, kuriuos medžius retinti. Negyvus medžius paliekame, kad turėtų kur gyventi paukšteliai ir maži žvėreliai. Juk miškas – tai gyvas organizmas, jame turi užtekti vietos visiems.

Ką auginate savo ūkyje? Kas perka jūsų produkciją?

Apie 40 karvių, 40 mėšinių avių, kelias kiaules savo reikmėms, o taip pat grūdines kultūras, daržoves bei apie 280 aukštųjų vaismedžių – obelių ir slyvų. Mūsų tikslas – ne pinigai, o kuo daugiau pasigaminti patiems, taip pat tiekti sveiką maistą žmonėms tiesiogiai, be jokių tarpininkų. Jei kas lieka, parduodame ir restoranams. Mūsų maistą perka tie, kas nori būti sveiki ir stiprūs. Parduotuvėse nenusipirksi jokių natūralių produktų – į viską prigrūsta cheminių konservantų, nuo kurių sutrinka ne tik vidaus organų veikla, bet ir smegenų, todėl žmonės nebepajėgia mąstyti... ir valgo chemiją toliau.

Jūsų parduotuvėlėje - ne tik vaisiai ir daržovės, bet ir rauginti agurkai, kopūstai, jogurtai, uogienės, sūriai, netgi pačios kepta duona. Kaip viską suspėjate?

Viską spėju, nes esu sveika. O esu sveika ir turiu energijos, nes valgau tik sveiką, savo užaugintą maistą be cheminių priedų ir nevartoju jokių įprastų šiuolaikinių nuodų, tokių kaip druska su jodu ar

dantų pasta su fluoridu - paprasta. Koks brangiausias jūsų gaminamas produktas?

Brangiausias būtų ypatingas delikatesas - dešimties mėnesių jautuko vytinta mėsa.

Ar dažnai sulaukiate ekskursijų?

Šveicarijoje dabar daug tokių ūkių, o kai mes kūrėmės 1997 metais, buvome tik antrasis biodinaminis ūkis šalyje. Pastaruoju metu biodinaminio ūkininkavimo metodus perėmė daug vynuogynų. Iš Lietuvos taip pat atvažiuoja ūkininkų grupės, o grįžę stebisi ir kartu džiaugiasi, kad ten, kur nepadeda tradiciniai preparatai, biodinaminės priemonės puikiai veikia.

Kaip šios gamtos ir žmogaus vienybės idėjos veikia jūsų šeimos gyvenimą?

Mes ne tik dirbame, bet ir gyvename vienovėje su gamta. Visi trys mūsų vaikai Rugilė, Christianas ir Rahelė lanko privačią Rudolf'o Steiner'io mokyklą, kurioje antroposofinė filosofija yra kertinis mokymo akmuo. Vaikų, tėvų ir mokytojų kolektyvas jaučiasi kaip viena šeima. Kadangi mokykla privati, mes patys turime ją išlaikyti, todėl kasmet joje organizuojame advento mugę. Čia galima pamatyti ir nusipirkti mūsų pačių pagamintų įvairiausių suvenyrų, papuošalų, žaisliukų. Kiekvienas daro tai, kas jam labiausiai patinka – kepa ar dekoruoja, gamina veltinius nykštukus ar ežiukus.

Dėkui už interviu.

Kalbėjosi Ilona Katkienė

Nuo likimo nepabėgsi

VILJA
BISCHOFF
HANDSCHIN

Džukijos nacionalinio parko ekologę, biologijos mokslų daktarę Onutę Grigaitę likimas vis veda Šveicarijos link.

Onutė Grigaitė gimė ir augo Dzūkijoje, archaiskame Musteikos kaime. Visas jos gyvenimas buvo susijęs su Dzūkijos pušynais ir paslaptingu Čepkelių raistu. Šis taip užvaldė Onutės širdį, kad ji pasirinko studijuoti biologiją, šitaip galėdama jam atiduoti savo fizines ir dvasines jėgas.

Onutė dienų dienas praleidžia raiste: jaučia jo dvasią, kvėpavimą, jo kaitą įvairiais metų laikais, čia ji pažįsta kiekvieną augalėlį, kiekvieno paukščio balsą.

Visa tai ji aprašo savo knygoje „Raistė“ (Vilnius, 2005): „Prisimenu vaikystę. Kai maži karščiudavom, mums į ausis įkišdavo spanguolės uogą. Ji pati greit įkaisdavo, bet mums palengvėdavo. Spanguolių kisielius ant Kūčių stalo, dideli bliūdai pjaustomo kisieliaus kaimo vestuvėse, spanguolių gaiva darbymetyje ar ligai užpuolus – skanūs vaikystės tarp raistų prisiminimai“.

Ne tik šiltas, atviras Onutės būdas, mokėjimas bendrauti, bet ir platus interesų ratas bei geros užsienio kalbų žinios „išvedė“ Onutę į „platųjį pasaulį“, į kitas šalis, iš kurių jai artimiausia tapo Šveicarija.

Prieš daugelį metų Onutė susipažino su Doris ir Werner Gmür, gyvenančiais Adlikone, Šveicarijoje. Nuo to laiko, kai pabuvojo Dzūkijoje, jie nebegalį savo gyvenimo įsivaizduoti be Lietuvos: dažnai ten važiuoja, pa-

deda daugeliui Lietuvos žmonių finansiškai.

Ilgametė draugystė riša Onutę ir su įžymiojo Šveicarijos lietuviu, Vilniaus Universiteto garbės daktaro Vaclovo Dargužo šeima. Kai šių metų birželio mėnesį vyko V. Dargužo palaikų perlaidojimas Lietuvoje, jo žmona Ruth panoro apsistoti Onutės namuose, nes būtent ten tikėjosi atgauti dvasios ramybę.

2008 metų birželį likimas pas Onutę atvedė dvidešimties žmonių grupę iš Ciuricho Žaliųjų zonų planavimo komisijos (Natur- und Freiraumkommission). Ši komisija, į kurią įeina ekologai, biologai, landšafto architektai, miesto plėtros ir planavimo specialistai, turi Ciuricho savivaldybės posėdžiuose patariamąją, o dažnai ir sprendžiamąją funkciją. Svečiai iš Ciuricho buvo nustebę, kai Čepkelių rezervato lankytoju centre buvo šiltai ir nuoširdžiai priimti: su dzūkiškom vaisėm – žolelių arbata moliniuose ašočiuose, kaimišku sūriu, medumi, duona. Patekę į civilizacijos nepalietą raistą, šveicarai pradžioje jautėsi truputį baugiai, kaip kokioje šventykloje, bet paskui, Onutės paraginti pabraidyti po tyrą pelkės vandenį, vienas po kito įsidrąsino ir nusiavę batus, žengė ant liulančių

ir žliugsinčių samanų. Smagu buvo stebėti, kaip solidūs valdžios vyrai basi, svysčiodami baltomis blaudomis, stypčioja po pelkę ir jaučiasi visiškai atsipalaidavę! Šveicarai buvo sužavėti ne tik Onutės svetin-gumu, bet ir išsamiomis biologijos žiniomis. Ciuricho savivaldybės miestovaizdžio skyriaus direktorius Ernst Tschannen pakvietė Onutę atvykti pas juos praktikai.

2009 metų pavasarį Onutė Grigaitė porą mėnesių dirbo Ciuricho Miestovaizdžio skyriuje. Ši praktika jai buvo labai naudinga, nes galėjo pasisemti naujų idėjų įvairiems projektams Lietuvoje: steigti miško mokyklas, organizuoti specialias išvykas į gamtą, skatinti ekologiską mąstymą.

Dirbdama Ciuriche, Onutė Šveicarijos sodinių kataloguose aptiko „Rosa jundzili“ pavadinimą, kuris siejosi su žymaus lietuvių mokslininko, botaniko Stanislovo Bonifacija Jundzilo (1761- 1847), Vilniaus botanikos sodo įkūrėjo, vardu. Ši laukinės rožės rūšis jau buvo išnykusi, todėl Onutei gimė idėja ją vėl sugrąžinti į Lietuvą, ką ji oficialiai, Jundzilo rožės konferencijos Vilniuje metu, ir padarė (Išsamiau skaitykite www.lietuviai.ch „Nepaprasta vienos erškėtrožės istorija“).

Onutė Grigaitė (dešinėje) su svečiais iš Ciuricho Čepkeluose. (K. Merkel nuotr.)

„Laikinas gyvenimas“ Šveicarijoje

VILJA BISCHOFF HANDSCHIN

Poetas Eugenijus Ališanka, kultūros fondo Landis & Gyr, remiančio vidurio ir rytų Europos kultūrą, stipendininkas, šešis mėnesius gyvena ir kuria Cuge

„Kai pagalvoju, apie Šveicariją, kurioje šiuo metu (...) trumpam apsigyvenau, šalį, kuri jau kelis šimtus metų gyvena tolydų gyvenimą, be trūkių, be didesnių praradimų ar atradimų, kurioje tarsi nieko nevyksta, Lietuvos atvejis atrodo kaip žemės drebėjimas, kaip tektoninis lūžis. Tiek metų kritusi į prarają, jau ir palaidota (Vakaruose dažnam žemėlapy jos jau nebebuvo), ji sugrįžo, tarsi traumotas alpinistas. Traumos, kompleksai gal dar ir šiandien maudžia kauluose, bet Lietuva sugrįžo į Europą, kurią ji visą laiką ir jautė kaip savo vietą. (...) Tas grįžimas buvo lėtas ir skausmingas. Berlyno siena buvo nugriauta, tačiau sienos galvose griuvo kur kas lėčiau“ (iš interviu Anglijos internetiniam kultūriniam žurnalui 3:AM Magazine).

Eugenijus Ališanka, poetas, eseistas, vertėjas, gimė 1960 m. Barnaule, Sibiro tremtinių šeimoje, nuo 1962 m. gyvena Vilniuje. Lietuvos Rašytojų sąjungos valdybos narys, Lietuvos PEN klubo narys. Nuo 2003 m. - žurnalo „The Vilnius Review“ vyr. redaktorius (žurnalas pristato užsieniui šiuolaikinę lietuvių literatūrą).

Išleido penkias poezijos knygas: *Lygiadienis* (1991), kuri buvo apdovanota Zigmo Gėlės premija už geriausią debiutą; *Peleno miestas* (1995), *Dievakaulis* (1999), *Iš neparašytų istorijų* (2002), *Exemplum* (2006). Taip pat dvi esė knygos – *Vaizdijantis žmogus* (1998) ir *Dioniso sugrįžimas* (2001), kuri buvo įvertinta Kultūros ministerijos premija ir kurią 2008 m. Athena leidykla išleido vokiečių kalba. Taip pat jis sudarė ir išleido tris almanacho *Miestelėnai* knygas (1991, 1995, 1999).

Eugenijus Ališanka Šveicarijos kalnuose. (Asmeninio archyvo nuotr.)

Jo poezijos knygos yra išleistos JAV, Rusijoje, Vokietijoje, Švedijoje, Slovėnijoje, Belgijoje ir Bulgarijoje, eilėraščiai versti daugiau kaip į dvidešimt kalbų.

Eugenijus Ališanka. Ištrauka iš esė „Cirkas atvažiuo“ :

Laikinas gyvenimas. Tokia frazė sukas ant liežuvio galo ar greičiau kitoje vietoje, toje smegenų pusėje, berods kairėje, kuri atsako už mąstymą žodžiais, manipuliaciją jais, kai galvoju apie šiuos savo kelis mėnesius mažame Šveicarijos miestelyje. Dabar esu čia. Esu – pernelyg drungnas žodis, atsiduodantis žemapelkių vandeniu. Hamletiška abstrakcija. Dar blogiau, sugrąžina į mokyklos laikus, kai išgirdęs savo pavardę turėdavau atsiliepti „esu“, nors tuo metu lindėdavau visai kitur. Kai buvau išsiblaškęs (ne mano žodžiai) statistinis klasės žurnalo vienetas. Todėl žiūrinėjuos žodžio, kuris tiksliau nusakytų mano būvį, gal net ne vieno, gal visos žodžių kekės, kaip sakyti ženklų ir prasmų aiškintojai – semiotinio lauko. Produkto sudėties.

Pavyzdžiui: 50 proc. emigracijos (aišku, ekonominės), 20 proc. atostogų (čia paskaičiuoti tik savaitgaliai), 20 proc. įvairiausių E: bėgimo nuo savęs, nuo kitų, bėgimo kaip daikto savyje (gyvenu ištis nelabai sveikai), dar lieka 10 proc. neišskios masės, kuri atlieka krakmolo funkciją. Nežinau, kiek iš tiesų to krakmolo reikia, kad gyvenimas neištižtų kaip cepelinai iš ankstyvųjų bulvių. Pavasarį jo būna net per daug – sutarkavęs pernykštes bulves, tėvas dar dalį krakmolo ir nukabina, kad cepelinai netaptų daiktu savyje. Iš kur jis žino, kiek to krakmolo turi būti?

Viskas čia kaip tikrame gyvenime – butas, darbo stalas, kompiuteris, dulkių siurblys, virtuvė, parduotuvės, sąskaita Šveicarijos banke ir net šveicariškas pasas. Tiesa, laikinas. Rytais mankštinuosi, dienomis rašau, pietums kepuosi kiaušiniene, vakarienei verduosi dešreles su ryžiais, miegu, tiesa, viengulė asketiškoj lovoj. Ir ką veikčiau joje su savo beviltiška aistra kalnams, jeigu ji būtų dvigulė qžuolinė su tekintais burbulais keturiuose pasaulio kampuose, su aikštingų ir jautrių, tarsi pasakos

karalaitė ant žirnio, dizainerių išreklamuotu „Dormeo“ čiužiniu? Išoriškai gyvenimas beveik niekuo nesiskiria nuo vilnietiškojo. Ir vis tiek neaiškus maudulys krūtinėje. Tikiuosi, dar ne skrandžio opos paūmėjimas, nors jau būtų pats metas, ruduo ir čia – nors gamta nerodo jokių senėjimo ženklų. Kažkas ne taip šioje karalystėje. Ir ne tik todėl, kad ištisas dienas leidžiu vienas, jau šnekėdamasis su savimi ne tik eilėraščiuose. Visai ne todėl. Ir namuose dažniausiai būnu vienas, gal net labiau, nes ir ten esu išsiblaškęs statistinis mirties žurnalo vienetas. Kai šaukia, atsiliepiu: „Esu.“ Kuo labiau myliu esančius šalia manęs, tuo labiau nuo jų tolstu. Kuo labiau artėju, tuo didesnė praraja verias. Toldamas fiziškai artėju metafiziškai. Gal todėl neaiškus maudulys artikuliuota pilvakalbe sako, kad gyvenimas čia yra tikrojo imitacija. Tik spektaklis realistinio teatro maniera, viskas taip, kaip ir tikrame gyvenime, ir dekoracijos antikvarinės, ne butaforinės, ir siužetas įtikinamas, tačiau nusileidžia uždanga ir supranti, kad buvai apgautas. Bet argi ne to aš laukiu iš gyvenimo? Būti apgautam, sugundytam, suviliotam. Ir galiausiai paliktam prie suskilusios geldos. Arba grįžti į Itakę, kur niekas tavęs nepažįsta. Visos istorijų pabaigos pernelyg gerai žinomos, kad ir kiek keistum jų pradžias.

Turiu pašto dėžutę. Kaip tikrame gyvenime. Mano kairioji smegenų pusė juokias iš manęs: nebent pats sau imtum rašyti laiškus. Laikinas gyvenimas neturi adreso, paprastai jo net nepasigenda. Laikinam

Poeto nuotraukoje - vaizdas per langą.

gyvenimui reikia visai nedaug, tiek, kiek atsivežiau, gal net ir mažiau, negi čia imsiu ir pradėsiu vardinti kojines ir trumpikes, senus, prairusiom kišenėm Cross džinsus, kadaise Vokietijoje už dešimt eurų pirktus darbui prie kompiuterio ir čia pat miestely pusvelčiui nusipirktas Biagini kelnės kelionėms į bankininkų sostinę Ciūrichą, mamos ekologinius burokėlių ir šparaginių pupelių konservų stiklainius, kalnų batus ir šlepetes, žodyną Slownik 100 tysių po-trzebnych slow ir Borgeso Smėlio knygą, gabalėlį ūkinio muilo ir butelį Trejų devynerių. Nebent paminėčiau gal ir nebūtinus dešimtkilograminius svarsčius bei pakeliui Vokietijoje nusipirktą čiulpinukų dėžutę Dextro energy. Pašto dėžutė yra labiau efemeriška negu sąskaita Šveicarijos banke. „Pulkininkui niekas nerašo“, – rašė Markesas (kam, ar tik ne pulkininkui?). Tuščia sąskaita, į kurią pervedamos reklamos kelionėms į kitą gyvenimą. Politiniai artėjančių rinkimų į savivaldą komiksai. Juose visi politikai šypsos. Plačiai šypsos. Nė vieno kasdienio veido. Politinis korektiškumas. Kitaip laukia politinis krachas. Džiaugiuosi pašto dėžute. Kas ryt savo visrakčiu, rakinančiu visas duris, gal net ir tas, už kurių Mėlynbarzdis tvirkina interneto mergeles, pasitikrinu paštą. Išdidžiai, kaip eilinis šveicaras, grįžtu į savo celę – argi neminėju, kad gyvenu vienuolyne, kas ryt matau sodelyje už lango vienuoles rudais apdarais – su Zuger Woche ir Pfarreiblatt, su žiniomis apie savo kaimynus, protestantus ir katalikus, sportininkus ir vyšnių pyragų kepėjus, nes miestelis garsėja savo vyšniomis, vyšnių pyragais ir vyšnių trauktine, ir argi svarbu, kad iki šiol nemačiau nė vieno vyšnios medžio ir neragavau nei vyšnių pyrago, nei trauktinės. Ir argi svarbu, kad perskaitau tik nuotraukas. Aš čia gyvenu. Išdidžiai, kaip eilinis šveicaras, ir netgi kas ryt laukiu laiškų.

Garbačiauskai - Lietuvos sporto pradininkai

JÜRATĖ CASPERSEN

2010m. rugsėjo 18 d. Lietuvos sporto muziejuje buvo paminėta Lietuvos fizinio lavinimosi sąjungos 90 metų sukaktis.

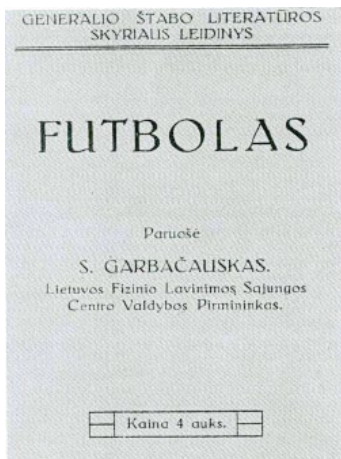
Lietuvos Fizinio Lavinimosi Sąjungos (LFLS) jubiliejaus sveikinimuose ir sukačiai skirtos ekspozicijos pirmose eilėse minimi ilgamečių Šveicarijos lietuvių bendruomenės narių Stepo Garbačiausko ir Elenos Kubiliūnaitės-Garbačiauskienės vardai.

1920 m. rugsėjo 15 d. sporto entuziastų Stepo Garbačiausko, Elenos Kubiliūnaitės (vėliau Garbačiauskienės), V. Bagdonavičiaus, Karolio Dineikos ir Petro Olekos iniciatyva buvo įkurta Lietuvos fizinio lavinimosi sąjunga (LFLS). Po Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo, 1997 m. LFLS vėl buvo atkurta ir veikia iki šių dienų, jau 90 metų.

Tą dieną Lietuvos sporto muziejaus kiemelyje rinkosi sporto gerbėjai ir veteranai. Didžios sukačties paminėjimas buvo pradėtas apsilankant Kauno Petrašiūnų kapinėse, kur ilsisi nemaža iškilių sporto asmenybių tarp kurių ir 2009 metais gruodžio 3 d. iš Šveicarijos į Lietuvą sugrįžę Stepo Garbačiausko (1900-1983) ir Elenos Kubiliūnaitės-Garbačiauskienės (1900-1997) palaikai.

Stepo ir Elenos Garbačiauskų palaikų pervežimu rūpinosi Lietuvos sporto muziejus Kaune, talkinant Lietuvos tautiniam komitetui ir Lietuvos ambasadai Šveicarijoje.

Iškilmingoje perlaidojimo ceremonijoje dalyvavo asmeniškai Garbačiauskus pažinojęs prezidentas V. Adamkus, sporto veteranai ir Kauno miesto valdžia. Šv. Mišias už sugrįžusius Kauno Šv. Apaštalo Petro ir Povilo Arkikatedroje Bazilikoje aukėjo kunigas Artūras

ŠLB archyvų nuotrauka.

Jagelavičius. Kapuose atvykusius pasitiko Karinių oro pajėgų pučiamųjų orkestras prie Stepui ir Elenai Garbačiauskams pastatyto paminklo (architektas Vladas Macys, rėmėjas- Romualdas Boreika). Į Lietuvą sugrįžo ir ant velionių kapų Ciuricho kapinėse stovėjusi medinė Rūpintojėlio skulptūra.

Stepas Garbačiauskas – sportinio judėjimo Nepriklausomoje Lietuvoje pradininkas, sporto žurnalistas, puikus lengvaatletis ir futbolininkas. Besimokydamas Maskvoje, jis išmoko žaisti futbolą ir 1920 metais sugrįžęs į Lietuvą pradėjo ieškoti galimybių įdiegti šią sporto šaką Tėvynėje. Jis subūrė ne tik pirmuosius Lietuvos futbolo mėgėjus, bet ir paruošė vieną pirmųjų sporto knygų Lietuvoje „Futbolas“, kur surašė šio žaidimo taisykles. Futbolas nebuvo vienintelė sporto šaka, kurioje St. Garbačiauskas pasižymėjo. 1921 metais Lietuvoje jis buvo geriausias 100 metrų bėgimo traseje.

Elena Kubiliūnaitė - Garbačiauskienė buvo ne tik pačių pirmųjų krepšinio, lengvosios atletikos, teniso, slidinėjimo varžybų Lietuvoje dalyvė ir propaguotoja, bet ir viena pirmųjų sporto rekordininkių. 1922 metais įsikūrusi Tarptautinė moterų sporto sąjunga užregistravo Lietuvos lengvosios atletikos rekordus, kur penki iš jų priklausė Elenai Kubiliūnaitėi-Garbačiauskienei (60m ir 200m bėgimas, šuolis į aukštį, šuolis į tolį ir rutulio stūmimas). Elena aktyviai talkino

vyrui įvairiuose organizaciniuose sporto veiklos baruose. Ji buvo pirmojo Lietuvos sporto žurnalo „Lietuvos sportas“ redaktorė.

Jauniesiems Lietuvos sporto entuziastams rūpėjo įsiliesti į Europos ir pasaulio sportą. St. Garbačiausko dėka buvo išrūpintas kvietimas Lietuvos sportininkams dalyvauti VIII-ose Olimpiadose žaidynėse Paryžiuje 1924 metais, kur jis buvo vienas iš Lietuvos olimpinės delegacijos vadovų, o Elena Garbačiauskienė buvo viena iš oficialiai akredituotų sporto žurnalistų. (Šiose žaidynėse susitiko Lietuvos ir Šveicarijos futbolininkai ir išsiskyrė traukinančiu rezultatu 0-9 lietuvių nenaudai).

Šiandien tikriausiai nedaug kas žino, kad sporto užuomazgoje Lietuvoje vyrai mieliau žaidė futbolą, o krepšinį pirmosios pradėjo žaisti moterys, kurių tarpe buvo ir Elena Kubiliūnaitė- Garbačiauskienė. Vyrai krepšinį vadindavo „bobiška zabova“. Pradžioje, apie 1920 metus, krepšinis Lietuvoje buvo žaidžiamas pagal vokiškas taisykles, t.y. su krepšiais be lentų, o amerikietiškos taisyklės buvo gautos iš YMCA pareigūnų. Lietuvos moterys 1922 metais surengė pirmą krepšinininkių turnyrą, o jau 1923 m. Lietuvoje buvo 24 moterų komandos, sužaistos 26 oficialios ir 15 draugiškų rungtynių. Apie tai rašė pati Elena Garbačiauskienė. Pasilikę gyventi Šveicarijoje (1931 m. Stepas Garbačiauskas buvo paskirtas Lietuvos generalinio konsulato Ciuriche sekretoriumi, nuo 1936 iki Lietuvos

ŠLB archyvų nuotrauka.

okupacijos - vicekonsulu), Stepas ir Elena Garbačiauskai daug rašė apie Lietuvos sporto pradžią Niujorke leistame žurnale „Sportas“ (1959-1969). Didelė dalis jų sportinės ir organizacinės patirties atminimų sugulė į Jono Narbuto dvitomį „Sportas nepriklausomoje Lietuvoje“ (Montreal, 1978).

Neveltui 90 metų LFLS su-nakties minėjimui skirtoje ekspozicijoje Lietuvos sporto muziejuje pirmoje eilėje eksponuojamos Lietuvos sporto pradininkų Stepo Garbačiausko ir Elenos Kubiliūnaitės-Garbačiauskienės nuotraukos, sportiniai rekordai, organizacijos kūrimo bei sporto žurnalo leidybos darbų eksponatai.

Lietuvos sporto muziejaus direktorius ir perlaidojimo ceremonijos organizatorius Pranas Majauskas prie paminkų Kauno Petrašiūnų kapinėse.
(Lietuvos sporto muziejaus archyvo nuotr.).

Dr. V. Dargužas sugrįžo tėviškėn

JÜRATĖ CASPERSEN

2009 metų spalio 22 d. Šveicarijos lietuvių bendruomenė atsisveikino su ilgamečiu SLB nariu ir Garbės pirmininku dr. Vaclovu Dargužu, po antrosios sovietų okupacijos iš Lietuvos pasitraukusiu ir nuo 1945 metų prisiglaudusiu Šveicarijoje. Čia jis pabaigė Lietuvoje pradėtas Veterinarijos studijas, sukūrė šeimą, užaugino tris sūnus ir įkūręs veterinarijos kliniką, sėkmingai ją perdavė vienam iš sūnų. Šalia darbo dr. Vaclovas Dargužas daug laiko skyrė Šveicarijos lietuvių bendruomenės gyvenimui ir vadovavimui jai, 2004 metais paruošė atsiminimų knygą „Mylėsi Lietuvą iš tolo“.

Dar nesulaukęs Lietuvos Nepriklausomybės, dr. Vaclovas Dargužas 1983 metais padovanojo Vilniaus Universiteto bibliotekai vertingą XVI-XXa. žemėlapių kolekciją, kur tik buvo pažymėta Lietuva ar paminėtas jos vardas. Vėliau jo pastangų dėka į Lietuvą atkeliavo Lietuvos diplomato dr. Alberto Geručio archyvas, o į Signatarų namus parkeliavo prieškarinio Lietuvos pasiuntinybei Berne priklausę senoviniai Liudviko XVI stiliaus baldai.

Ir pats dr. Vaclovas Dargužas gan aktyviai ruošėsi „sugrįžimui“ namo. Sutvarkęs savo asmeninį archyvą, patikėjo jį saugoti Vilniaus Universiteto bibliotekai. 2008 metais skyrė lėšų ir archyvinės medžiagos savo gimtojo Voveriškių kaimo pagrindinėje mokykloje įrengti Vaclovo Dargužo vardinę klasę, kuri yra vienintelė Šiaulių rajone, atidaryta esant gyvam žmogui. Mokykloje įsteigta vardine kasmetine V. Dargužo premija yra skatinami geriausi mokyklos mokiniai, prizais apdovanojami mokyklos talentų švenčių laureatai.

Artimiau bendravę su dr. Vaclovu Dargužu žinojome jo paskutinį ir didžiausią norą – ir pačiam „sugrįžti“ į savo tėviškę ir būti pa-

Sūnus ir žmona prie amžinosios dr. Vaclovo Dargužo poilsio vietos.
(Doris Gmür nuotr.)

laidotam šalia savo mamos. Tą jis įrašė ir į savo testamentą.

Praeitą vasarą, birželio 23 d. ištikimos žmonos Ruth Hofer, sūnaus Luko ir artimų šeimos draugų Doris ir Werner Gmür lydimi, į Lietuvą visiems laikams sugrįžo dr. Vaclovo Dargužo palaikai. Sustota buvo Vilniaus universitete, kur 17 val. įvyko atsisveikinimo ceremonija su pirmuoju atkurtos Nepriklausomos Lietuvos Vilniaus universiteto Garbės daktaru (1995) ir VU bibliotekos globėju ir mecenatu dr. Vaclovu Dargužu. Salėje ant molbertų išstatyti Vaclovo Dargužo VU bibliotekai dovanoti žemėlapiai, stendai iš jam anksčiau surengtos parodos „Nepaskendęs svetimųjų jūroje: Dr. Vaclovas Dargužas 1920-2009“, baltame ekrane praėjo Vaclovo Dargužo gyvenimas nuotraukose, užfiksavusiose jo gyvenimo viršūnes, darbą ir jam brangius žmones. Pagarbos ir susikaupimo kupinoje aplinkoje, tyliai skambant fleitos kompozicijom, šiltais žodžiais su velionio palalais atsisveikino VU akademikai,

dėstytojai, bibliotekos darbuotojai. Birželio 24 d., dr. Vaclovo Dargužo urna iškeliavo į gimtuosius Šiaulius. Po šv. Mišių Šiaulių katedroje, nedidelę lydėtojų procesija patraukė link Šiaulių K. Donelaičio kapinių, kur palaidota Apolonijs Dargužienė (1890-1970). Dr. Vaclovo Dargužo paskutinis noras „sugrįžti“ kūnu ir siela pas savus į gimtuosius kraštus buvo įvykdytas.

Ilsėkis ramybėje!

Atsisveikinimas su dr. Vaclovu Dargužu
Vilniaus universitete.
(Doris Gmür nuotr.)

Atsisveikiname su kunigu Jonu Juraičiu

JANINA SURVILAITE

2010 metų spalio 30 dieną Valis kantonu Termino mieste-lyje savo namuose mirė kunigas, profesorius, teologijos filosofijos mokslų daktaras JONAS JURAITIS. Pusšimtį metų jis buvo Termino parapijos katalikų sielovadininkas, ilgametis (nuo 1951 m.) Šveicarijos LB kapelionas, nuo 1991 iki 2000 m. Vilniaus, Kauno universitetų ir Dvasinių seminarijų teologijos filosofijos profesorius. Jame tilpo daug reikšmingais mokslinės ir visuomeninės veiklos ženklais paženklintų vardų, tačiau jokiais titulais jis nesididžiavo, nesiskelbė, o paprašydavo, kad būtų vadinamas tik vienu vardu: KUNIGAS. „Šis vardas man pats brangiausias ir garbingiausias“, - sakydavo jis.

Ne vienus metus Vasario 16-osios minėjimų šventėse profesorius aukojo mūsų Bendruomenėje šv. Mišias, sakė turiningus, spalvingus, įsimintinus pamokslus.

Man, kaip Bendruomenės valdybos pirmininkei, su kunigu Jonu Juraičiu kelis metus teko intensyviai bendrauti, rašant knygas: „Alpių lietuviai“ ir „Mylėsi Lietuvą iš tolo...“ Jis buvo labai jautrus istoriniam teisingumui, faktams, rašinio stiliui ir kalbai. Jo raginama nuolat vartydavau žodynus, enciklopedijas, istorijos vadovėlius, ieškodavau istorinių faktų archyvinėje medžiagoje, kurią pavykdavo iš senosios kartos lietuvių asmeniškai „išpešti“... Jeigu ne kunigo Juraičio aktyvi pagalba „Alpių lietuvių“ knygoje, skyrius apie Vakarų Europos pokario lietuvių kunigus - emigrantus būtų buvęs daug skurdesnis. „Apie juos niekas niekada daugiau neparašys“, - dūšaudavo jis. Tik apie save J. Juraitis visada kalbėjo nenoriai, save laikė „nereikšminga žemės dulkė“ ir vis ką nors iš mano parašytų apie jį tekstų išbraukdavo. Medžiagos apie jį suradau Lietuvių katalikų mokslo akademijos leidiniuose, kur skelbiami jo biografiniai duomenys...

Lietuvos vyriausybės apdovanojimo proga 2004 metais prof. J. Juraitį pasveikino tuometinė Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Janina Vaitkevičienė.

Jonas Juraitis gimė 1926 m. gegužės 12 d. Vilkaviškio apskrityje, ūkininko šeimoje. 1944 m. baigė Vilkaviškio gimnaziją, Teologijos ir filosofijos studijas pradėjo 1944 m. Vokietijoje, Eichštato vyskupijos Aukštesniojoje teologijos filosofijos mokykloje ir kunigų seminarijoje. 1945-1954 m. studijavo filosofiją ir teologiją Romoje Popiežiškajame Grigaliaus universitete. Čia įgijo teologijos ir filosofijos licenciata. 1950 m. iššventintas kunigu. 1951-1952 m. dirbo įvairiose Šveicarijos parapijose. J. Juraitis 1950 m. Grigaliaus universitete apgynė asketinės teologijos mokslų doktoratą tema: „Kaip bažnyčia vertina kandidatų į palaimintuosius dažnai keistokas priemones, siekiant aukščiausio dorybės laipsnio“ (Virtus heroika).

Šveicarijoje J. Juraitis įsirašė ir šryškia pedagogine veikla: 40 metų dėstė Valis kantonu vyskupijos Misijonierių kunigų seminarijoje, Valstybinėje pedagoginėje mokykloje ir Valstybinėje kantonu gimnazijoje. Keletas jo mokinių tapo įžymiais žmonėmis, pavyzdžiui Ainzydelno (Einsiedeln) vienuolyno abatas G. Holzherr, dabartinis Nuncijus Baltijos

šalims archivyskupas Zupfriggen ir kt.

Dr. Mindaugas Bloznelis straipsnyje: „Kunigui dr. J. Juraičiui – 75 – eri“ rašo, kad J. Juraitis yra paskelbęs daug straipsnių aktualiais teologijos filosofijos klausimais, skaitęs pranešimus Lietuvos katalikų mokslo akademijos suvažiavimuose, talkinęs Šv. Kazimiero lietuvių kolegijoje Romoje. Apibūdindamas Jono Juraičio darbus ir veiklą dr. M. Bloznelis teigia: „... mokslinę potenciją jis (J. Juraitis) išdalijo studentams ir bendruomenei, o pats liko kuklus Viešpaties vynuogyno darbininkas, pavyzdys ir kelrodis savo aplinkoje...“

Kunigas savo akademinę veiklą apibūdino: „Taip ir nesusėjau pasistatyti paminklėlio kokiame prestižiniame leidinyje“... Mes, Šveicarijos lietuviai, patvirtintume, kad kunigas J. Juraitis yra žymi Lietuvos ir Šveicarijos dviejų amžių sandūros asmenybė, nenusinešusi užmarštin savo atliktų mokslinių darbų vertės, o palikusi visiems, kaip įkvėpimą iš jo mokytis meilės artimui, kuklumo, moralinių gėrybių ieškojimo savyje ir svetimoje šalyje...

Mus sujungė „Draugystės Tiltas“

JŪRATĖ FREIRE

VI-asis Europos lituanistinių mokyklų sąskrydis įvyko 2010 m. liepos 2-4 d. Hiutenfeldo Vasario 16-osios gimnazijoje, Vokietijoje, kuriame dalyvavo daugiau kaip 120 lietuvių iš Šveicarijos, Prancūzijos, Belgijos, Italijos, Jungtinės Karalystės, Airijos, Liuksemburgo, Vokietijos ir Lietuvos.

Šveicarijos lietuvių delegaciją sudarė septyni dalyviai: SLB pirmininkė Jūratė Caspersen, Ciuricho lituanistinio darželio-mokyklėlės „Pagrandukas“ auklėtiniai: Austėja, Vėjas ir Kajus bei jų tėveliai Sigita, Jūratė ir Mykolas.

Mūsų „raudonoji“ delegacija su įvairiais šveicariškais atributais sulaukė daug plovimų, kai Austėja uždainavo lietuvių liaudies dainą „Po beržyną vaikščiojau...“, o Kajus ir Vėjas deklamavo „Mano batai buvo du...“

Šis renginys visiems jo dalyviams spaliko neišdildomą įspūdį. Ne vienam virpėjo širdis, kai per šventės atidarymą pilies aikštėje buvo pakelta Trispalvė ir kai visi kartu giedojome „Draugystės tilto“ himną. Buvome laimingi, galėdami lietuviškai bendrauti ir dainuoti, sutikti senus pažįstamus ir susirasti naujų draugų. Labiausiai klegėjo ir šurmuliavo mažieji ir jaunieji šventės dalyviai.

Šventė buvo įdomi, dalykiška ir gerai organizuota (prie organiza-

cinio darbo prisidėjo ir Šveicarijos lietuvių bendruomenė). Šventinė programa buvo naudinga mokytojams, tėvams ir bendruomenių atstovams. Įsiminė prof. E. Aleksandravičiaus pranešimas „Lietuvybės ir kalbos puoselėjimas užsienio lietuvių šeimose“ bei audringos diskusijos įvairiais išeivijos gyvenimo ir veiklos klausimais, darbas grupelėse ir šventos mišios su br. A. Grabnicku.

Sąskrydžio dalyviams netrūko ir įvairiausių pramogų. Vakare visų laukė smagi vakaronė su dainomis ir šokiais prie laužo pilies parke. O sutemus, turėjome puikią progą stebėti garsiojo Žalgirio mūšio inscenizaciją, kurią parengė G. Zujus su Scenos ir estetikos mokyklos (SEM) aktorių komanda. Pilies terasoje taip pat pamatėme kvapą gniaužiantį Gerdos ugnies šou.

Renginys pavyko puikiai, sekančio „Draugystės tilto“ organizavimo įgaliojimai ir vėliava perduota Airijai, kur kitais metais lietuvių, išblaškytus po Europą, bet vėl sujungs „Draugystės tiltas“.

Nuoširdžiai kviečiame Šveicarijos lietuvių gausiau atstovauti savo šaliai kitais metais Airijoje ir nepamiršti, kad turime ir mes kažką nuveikti dėl unikalios mūsų kalbos, papročių ir tapatybės išlaikymo. Labai svarbu, kad šiandieniniame pasaulyje lietuviybės puoselėjimas taptų ir mūsų vaikų gyvenimo dalimi ir savastimi.

Šveicarijos delegacija prisistato „Draugystės Tilto 2010“ dalyviams.
(iš DT2010 archyvo nuotr.)

Šveicarijos lietuvių krepšininkai Baltarusijoje

MILDA MATULAITYTĖ FELDHAUSEN

VIII-asis Europos lietuvių krepšinio turnyras šiemet vyko Baltarusijoje, Gervėčiuose bei Rimdžiūnuose rugpjūčio 6-8 dienomis.

„Tikrai nemažai dalyvių užsiregistravo - net 160“, - čempionato išvakarėse sakė p. A. Augulis, „Gervėčių“ krašto lietuvių kultūros ir švietimo centro Baltarusijoje prezidentas, organizavęs bei kuravęs visą kelionę.

Dalyvavo komandos iš Vokietijos, Danijos, Anglijos, Šveicarijos, Lietuvos ir, žinoma, Gervėčių bei Rimdžiūnų.

Šveicariją šiais metais turnyre atstovavo Virgilijus (komandos kapitonas), Kristina, Donatas, Ignas, Marius ir Saulius bei komandą palaikantieji: Karolina Gintarė, Raimondas, Kristijonas ir Milda.

Žaidžiančios komandos išsiskirstė per dvi sporto sales, kur iki vėlyvos popietės vyko atkaklios kovos. „Hm, ne ką nusileidžia profesionalioms rungtynėms“ - pagalvojo. Aistrų netrūko nei aikštelėse, nei už jų ribų. Rungtynėms teisėjavo du teisėjai, atvykę iš Lietuvos. Šiemet nugalėtojais tapo komanda iš Anglijos, Šveicarijos komanda užėmė penktąją vietą.

Kur vyks 2011 metų krepšinio turnyras - dar nenuspręsta: gal Didžiojoje Britanijoje, o gal Druskininkuose. Tačiau viena yra tikrai aišku - entuziastingų kandidatų jame žaisti bei atstovauti Šveicariją tikrai bus!

„Neue Zürcher Zeitung“ 2010 m. spalio 13 d. Martin Sander straipsnyje „Milošo gimimo 100 metinių proga 2011 metai paskelbti Milošo metais“ rašė: Lenkijos seimas didelę balsų persvara nusprendė 2011 metus paskelbti rašytojo Česlavo Milošo metais.

Paminėti rašytojo, rašiusio lenkų kalba ir 1980 metais gavusio Nobelio premiją, 100 metines žada ne tik Lenkija, bet ir Lietuva, JAV, Prancūzija, Kinija, Rusija, Izraelis bei Vokietija. Nepaisant to, kad balsų dauguma Lenkijos seime pritarė rašytojo pagerbimui, buvo nemažai tam prieštaraujančių, nes jis, neva, nors rašė lenkiškai, dažnai prisistatydavo esąs lietuvis ir nešykštėjo

kritikos lenkams. Sprendimą seime galop nulėmė vieno parlamentarų argumentas, kad „Kiekvienas lenkų rašytojas turi problemų su savo lenkiškumu“.

Austrijos laikraščiuose „Land Salzburg“, „Stadt Salzburg“, „Salzburger Land“ 2010 m. rugsėjo-spalio mėn. buvo minima Lietuva ir Vilnius: Zalcburgo krašto ir Lietuvos partnerystės 40 metų bei Zalcburgo ir Vilniaus miestų partnerystės 20 metų progomis.

Nuo rugsėjo pabaigos iki lapkričio pradžios Zalcburge buvo daug lietuviškų kultūrinių renginių - parodų, koncertų, literatūrinių skaitymų. Tomis dienomis Hans Carl Artmann

premią (įkurta Zalcburge ir pavadinta žymaus austrų poeto vardu, vert. pastaba) įteikta lietuvių rašytojui S. Parulskiui. (www.stadt-salzburg.at, 2010.07.03 ir 2010. 09.11 inf.).

Didžiausia kada nors Vakarų Europoje eksponuota M.K. Čiurlionio kūrybos paroda veiks Milano karališkuosiuose rūmuose („Palazzo Reale“) iki 2011 m. vasario 13 dienos. Joje – tapyba aliejumi, tempera ant drobės ir kartono, akvarelės, grafika, menininko darytos fotografijos, laiškai. (lrytas.lt inf.)

Paruošė Vilija Bischoff Handschin

**Vasario 16-os šventė
vyks 2011 m. vasario 26
dieną (šeštadienį)
Ciuriche - Seebach.**

Šveicarijos lietuvių slidinėjimo savaitgalis vyks 2011 m. balandžio 1-3 d. Graubiundo kantonė. Kviečiame didelius ir mažus kartu paslidinėti, pailsėti ir pasirungti. Informaciją suteiks Ieva Tikuišytė el.paštu ieva.tikuisyte@gmail.com. Informacija vėliau www.lietuviai.ch

SVEIKINAME

JUBILIATAI:

Aldona Statkutė - 85 metai gegužės 24 dieną

Vilija Bischoff Handschin - 50 metų liepos 5 dieną

Renaldo Winteler - 85 metai liepos 20 dieną

Ilona Katkienė - 40 metų lapkričio 5 dieną

Janina Vaitkevičienė - 70 metų 2011 m. sausio 2 dieną

**Danguolei ir Algirdui Žiogams
rugpjūčio 26 dieną
gimė sūnus Mykolas**

**Gitai ir Robertui
Herzog
balandžio 14 d.
gimė dukrytė
Laura Karolina.**

**Virginijai
Sakalauskaitei ir
jos partneriui Eric
birželio 5 d.
gimė sūnus
Rafael Joel.**

**Jurgitai ir Jurgen
Vander Veken
lapkričio 25 dieną
sūnus Vincentas**

**Elitai ir
Stefan Künzi
rugpjūčio 16 d.
gimė sūnus
Dylan.**

**Ingai ir Philip
Zollinger
spalio 26 dieną
gimė sūnus
Dylan Marius**

**Ingą ir Matthias Buchs,
rugpjūčio 14 dieną
atšventus vestuves.**

**Šveicarijos lietuvių krepšinio
komandą, iškovojo V-ą vietą
Europos lietuvių krepšinio
čempionate Baltarusijoje**

NAUJINARIAI

**Rasa Ustinavičiūtė ir Rytis
Trakimavičius** iš Baech / ZH
Birutė Vėžlienė iš Ženevos
Dr. Mūza Rubackytė iš Ženevos
/ Paryžiaus
Eglė Grigalaitytė - Voroneckienė
iš Adetsvilio / ZH

Jūratė ir Roni Furman iš Seftingeno / BE

Inga Zollinger Kazlauskaitė iš
Ciuricho / po pertraukos atnaujino
savo ŠLB narystę.
Ieva Tikuišytė iš Loanos

NAUDINGI ADRESAI

**ŠLB valdybos pirmininkė
Jūratė Caspersen**

Dorfstrasse 198,
8706 Meilen
+41 (0) 76 330 92 00
jurate@caspersen.ch

LR ambasada Šveicarijoje

Kramgasse 12, 3011 - Bern
+41(0) 31 352 52 91
http://ch.mfa.lt,
amb.ch@urm.lt

LR garbės konsulas

Tičino kantone
Gintautas Bertašius
Via Luganetto 4, P.O. Box 743
6962 Lugano - Viganello 6
+41 (0) 91 971 56 43
g.bertasius@bluewin.ch

LR garbės konsulas

Ženevos ir Vo kantonuose
Michel Sogny
2 Avenue de Warens, 1203 Genève
www.sogny.com

LR garbės konsulas

Ciuricho ir
Cugo kantonuose
Graziano Pedroja
c/o Juris Treuhand AG,
Selnaustrasse 5, 8001 Zürich
+41 (0) 43 817 66 10,
pedroja@juris.ch

ŠLB banko sąskaitos duomenys:

Litauische Gemeinschaft, 8050 Zürich
Zürcher Kantonalbank, 8010 Zürich

IBAN CH38 0070 0110 0013 0089 1
SWIFT (BIC) ZKBKCHZZ80A

Žurnalo „Pasaulio lietuviai“ prenumerata:
Pasaulio Lietuvių Bendr. atstovybės
Lietuvoje sąskaitos Nr. (IBAN)
LT767300010124236579
Bankas: AB „Swedbank“
Banko adr.: Konstitucijos pr. 20A, 03502
Vilnius, Banko kodas: 73000, SWIFT ko-
das: HABALT22, kaina metams 33 eurai.

UŽJAUČIAME

Mirus mamai,
nuoširdžiai užjaučiame
Virginiją Siderkevičiūtę.

Mirus mamai,
nuoširdžiai užjaučiame
Viliją Bischoff Handschin.

Mirus Ritai Garbačiauskas,
nuoširdžiai užjaučiame
artimuosius.

**Bendruomenės
interneto svetainė:
www.lietuviai.ch**

SKELBIMAS

**Ieškau lietuvių
menininkų darbų**

Norėčiau įsigyti žinomų Lietuvos
menininkų, tokių kaip P. Kalpokas,
V. Kasiulis, A. Žmuidzinavičius,
A. Samuolis, J. Rimša ir kt., tapy-
bos, grafikos ar skulptūros darbų.
El. p.: balticart@bredband.net
arba tel. +46702093170
(p. Henry Radevall).

Bendruomenės nariai, norintys
gauti **tik elektroninį** „Šveicarijos
lietuvių žinių“ variantą, praneškite
Ingai Belevičiūtei
el. paštu: ingosb@gmail.com

DĖKOJAME

**Dėkojame finansiškai parė-
musius mūsų ŠLB projektus**

LR Garbės konsului Ženevos
ir Vaud kantonams M. Sogny,
Ambasadoriui prie JTO ir kitų
tarptautinių organizacijų Jonui
Rudalevičiui, Ženevos miesto
Kultūros departamentui ir Ženevos
miesto rašytojų sąjungai parėmus
ŠLB projektą „Poetinis atkurtos
nepriklausomybės balsas“, skir-
tam Lietuvos Nepriklausomybės
20-mečiui (projekto vadovė Eglė
Kačkutė), taip pat ŠLB nariams dr.
Audriui Alkauskui, Mildai Matu-
laitytei ir Christian Feldhausen.

LR Užsienio reikalų ministerijai,
Bazelio miesto kantono vyriau-
sybei ir LR ambasados Berne
laikinajai reikalų patikėtinei Vir-
ginijai Umbrasienai už paramą
šventei, įamžinant „Tūkstantmečio
šveicarą“ prof. dr. Juozą Eretą Ba-
zelio mieste spalio 15d.

Nuoširdus AČIŲ **Margaritai ir
Klaus Wastl**, priimančius į darželio
- lopšelio „Bambola“ patalpas Ciu-
richo sekmadieninį darželį „Pa-
grandukas“ ir mokyklėlę „Lituanica“.

Nuoširdus DĖKUI Lietuvos Re-
publikos nuolatininui atstovui
prie JT biuro ir kitų tarptautinių
organizacijų Ženevoje, **Jonui
Rudalevičiui**, už galimybę rinktis
sekmadieninio darželio RATAS
vaikams misijos patalpose.

REDAKCIJOS SKILTIS

Laikraščio red. kolegija: Virginija Siderkevičiūtė, Vilija Bischoff Handschin, Inga Belevičiūtė.
Maketavo ir išleido: Diana Brunner.

Straipsniai, informacija, reklamos priimami el. paštu: slz@lietuviai.ch. Reklamos kaina - 30 frankų.
Laikraštis yra Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės leidinys, išeina 2 kartus per metus 200-250 egz. tiražu.
Perspausdinant straipsnius, būtina nurodyti šaltinį.

Advento šventės Berne akimirkos (Ilonos Katkienės nuotraukos)

